

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**AÇIK HAVADA GERÇEKLEŞTİRİLEN OYUN
ETKİNLİKLERİNİN 24-36 AYLIK ÇOCUKLARIN
GELİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Elif TÜREL

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Ender DURUALP**

ANKARA

2019

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**AÇIK HAVADA GERÇEKLEŞTİRİLEN OYUN
ETKİNLİKLERİNİN 24-36 AYLIK ÇOCUKLARIN
GELİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Elif TÜREL

**ÇOCUK GELİŞİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Ender DURUALP**

**ANKARA
2019**

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Açık Havada Gerçekleştirilen Oyun Etkinliklerinin 24-36 Aylık Çocukların Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi” başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikir/hipotezi tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümle ve yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Tarih: 31/10/2019

Ad Soyad: Elif TÜREL

İmza:

KABUL VE ONAY

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Çocuk Gelişimi Anabilim Dalında

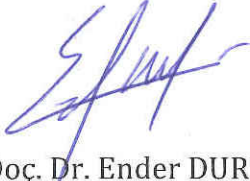
Elif TÜREL tarafından hazırlanan

“Açık Havada Gerçekleştirilen Oyun Etkinliklerinin 24-36 Aylık Çocukların Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak OY BİRLİĞİ ile kabul edilmiştir.

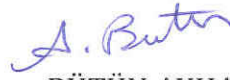
Tez Savunma Tarihi: 31/ 10/ 2019

Prof. Dr. Ümit DENİZ
Gazi Üniversitesi
Jüri Başkanı

Doç. Dr. Ender DURUALP
Ankara Üniversitesi
(Danışman)

Prof. Dr. Aynur BÜTÜN AYHAN
Ankara Üniversitesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	vi
Simgeler ve Kısaltmalar	vii
Çizelgeler	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Oyunun Tanımı ve Önemi	4
1.2. Oyunun Tarihçesi	6
1.3. Oyunun Özellikleri	7
1.4. Oyunun Evreleri	8
1.5. Oyun Kuramları	10
1.6. Oyun Türleri	14
1.6.1. Açık Hava Oyunları	14
1.6.2. Kapalı Ortam Oyunları	16
1.7. Bebeklik Döneminde Gelişim Özellikleri	17
1.7.1. Motor Gelişim Özellikleri	17
1.7.2. Bilişsel Gelişim Özellikleri	19
1.7.3. Dil Gelişimi Özellikleri	21
1.7.4. Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri	22
1.8. Bebeklik Döneminde Oyunun Gelişime Etkileri	24
1.9. Oyunların Gelişime Etkileri ile İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar	29
1.10. Oyunların Gelişime Etkileri İlgili Dünyada Yapılan Çalışmalar	32
2. GEREÇ VE YÖNTEM	37
2.1. Araştırmanın Modeli	37
2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu	38
2.3. Veri Toplama Araçları	41
2.3.1. Aile Bilgi Formu	41
2.3.2. Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı	41

2.4. Veri Toplama Yöntemi	43
2.5. Açık Havada Oynanan Etkinlikler	44
2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	47
2.7. Araştırmanın Etik Boyutu	48
2.8. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi	48
3. BULGULAR	49
4. TARTIŞMA	56
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	64
ÖZET	65
SUMMARY	66
KAYNAKLAR	67
EKLER	76
Ek-1. Genel Bilgi Formu	76
EK-2. Uygulamaya Ait Fotoğraflar	78
EK-3. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulu Karar Örneği	82
ÖZGEÇMİŞ	83

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişimlerine etkisini incelemektir.

Akademik çalışmalarına yön veren, akademisyen olarak örnek aldığım, yardımlarını hiç esirgmeden her anımda yanımda olan, tecrübelerini benimle paylaşıp, sabırla benimle ilgilenen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Ender DURUALP'e, beni her anımda destekleyen, hep arkamda olan, beni yalnız bırakmayan annem ve babama, mesleki anlamda fikir ve görüş paylaştığım canım ablama ve biricik yeğenime en içten duygularıyla sonsuz teşekkürler.

SİMGELER VE KISALTMALAR

BKİ	:	Beden Kitle Endeksi
BM	:	Birleşmiş Milletler
GEÇDA	:	Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocuklara Ait Sosyo-Demografik Özellikler	39
Çizelge 2.2. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların Ebeveynlerine Ait Sosyo-Demografik Özellikler	40
Çizelge 2.3. Etkinlikler ve Uygulama Haftaları	45
Çizelge 3.1. Deney ve Kontrol Grubu GEÇDA Ön Test Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı İstatistikleri ve Normallik Testi Sonuçları	49
Çizelge 3.2. Deneye Katılan Çocukların GEÇDA Son Test Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı İstatistikleri ve Normallik Testi Bulguları	50
Çizelge 3.3. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları	51
Çizelge 3.4. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları	51
Çizelge 3.5. Çalışmada Yer Alan Çocukların Erişim Puanlarına İlişkin t Testi Değerleri	52
Çizelge 3.6. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Alt Boyutlarından Aldıkları Ön Test-Son Test Puan Ortalamalarının ANOVA Sonuçları	53

1. GİRİŞ

Oyun belirli kuralları olan, çocuğun yeteneklerini ve zekâsını geliştirmeye yardımcı olan bir etkinliktir. Oyun, çocuğu eğlendiren bir aktivitedir. Oyun eğlendirirken çocuğun bilişsel, duygusal, sosyal, dil, zihinsel gelişimine destek olur (Bekmezci ve Özkan, 2015). Oyun çocuğun ahlaki kuralları ve değer yargılarını öğrenmek, kendi duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etmek için kullanılan bir eğitim aracıdır. Oyun açık havada ya da kapalı bir ortamda oynanabilir (Besio ve Popkostadinova, 2018; Besio, 2018).

Oyun, bebeklik döneminden itibaren çocuğun gelişimi için önemli bir ortam yaratmaktadır. Oyun ile birlikte bebek kendisini ve çevresini keşfeder. Oyun yoluyla bebek; taklit eder, heyecanlanır, mutlu olur, hayal gücünü geliştirir ve kas gelişimini destekler. Oyun, çocuğun fiziksel büyümesini çeşitli yollarla etkiler. Özellikle açık havada oynanan oyunlar ile bebek temiz hava alır, güneşlenir ve terleme yoluyla bedeninde bulunan zehirli toksinleri atmış olur. Açık hava oyunları daha geniş ferah mekânlara sahiptir. Çocuklar bu ortamlarda rahatlıkla atlama, zıplama, koşma gibi faaliyetlerde bulunabilir (Durualp ve Aral, 2015a).

Bebeklik döneminde ki oyunlar ile sosyalleşme başlar ve çocuk oyun sırasında çevresiyle etkileşime girerek toplumsal varlığını ortaya koyar. Çocuk, oyunla birlikte kültürel değerlerini keşfeder. Bebeklik döneminde açık havada gerçekleştirilen oyunlarla birlikte çocuk park, bahçe gibi ortamlarda bebek akranlarıyla birlikte oynama fırsatı bulur. Çocuk, oyun sırasında sırasını beklemeyi, çevresindekilere saygı duymayı, kendini ifade etmeyi keşfeder. Duygularını ve isteklerini çocuk oyun sırasında özgürce ifade edebilir. Dil gelişimi bakımından oyun çok önemlidir. Açık hava oyunlarında çocuk çevresinde ki arkadaşlarıyla iletişime geçerek sözcük dağarcığını geliştirir. Çocuk oyun yolu ile sebep-sonuç ilişkisi kurabilir, renk, boyut, şekil vb. kavramları öğrenir. Açık hava oyunları çocuğun bilişsel gelişimini destekler. Çocuğun etrafında bulunan doğal ortam ile birlikte çocuk, suyun kaldırma

kuvvetini, doğa olaylarını, çevresinde var olan doğal oluşumları keşfeder (Doliopoulou ve Rizou, 2012).

İnsan gelişimi açısından 0-36 ay çok önem gösterir. Bu dönemde gelişim çok hızlıdır. Doğal gelişim süreci çevresel uyarıcılar ile desteklenmelidir (Berk, 2013). Oyunlar çocukların tüm gelişim yönlerini destekleyen aktivitelerdir. Oyunları kapalı mekân oyunları ve açık hava oyunları olmak üzere iki grupta ele alabiliriz. Kapalı mekân oyunları; kapalı ortamda gerçekleştirilen ve kısıtlı hareket ortamı içerisinde gerçekleştirilen oyunlardır. Açık hava oyunları ise zengin mekân içeriği ile çocuklara farklı deneyimler yaşatarak özellikle çocukların motor ve sosyal becerilerine katkıda bulunur (Tuğrul, 2018).

Bebeklik döneminde motor beceriler çocuğun sağlıklı gelişim göstermesi açısından önem taşır. Bebeklik döneminde ve ileriki çocukluk yaşantılarında çocuklar özgürce motor becerilerini yerine getirmek, koşmak, atlamak, zıplamak, yürümek gibi motor faaliyetler için açık alanlarda oynamak isterler (Pooja ve ark., 2015).

Oyun çocukların sosyal gelişimlerini destekleyen önemli bir etkinliktir. Çocuğun ilk sosyal çevresinin oluşumuna yardımcı olur. Çocuğun sosyal çevresini oluşturan aile, arkadaş grupları ile olan ilişkisini güçlendirir. Çocuklar oynadıkları oyunlar sırasında duygu ve düşüncelerini oyuncaklarına yastır. Özellikle geleneksel oyun olarak adlandırılan ve kültür ile birlikte gelecek nesillere aktarılan oyunlar, çocukların kendi yaşadıkları çevrelere kolay uyum sağlamalarına ve kendi kültürlerini öğrenmelerine yardımcı olur. Çocuk oynadığı oyunlarla birlikte özgüvenini geliştirir (Tuğrul, 2018).

İlk doğum anından itibaren bebeklerde merak duygusu kendini gösterir. Çocuk oyun ile çevresiyle etkileşime geçer ve iletişim kurar. Çocuğun zihinsel gelişimi açısından annesi ve çevresi ile olan iletişimi önemlidir (Berk, 2013).

Çocuk oyun yolu ile içinde yaşadığı dünyayı, çevresindeki insanları tanımakta ve anlamakta, insanlar arasındaki ilişkileri kavramakta, paylaşmayı, çeşitli fikirler geliştirmeyi, duygularını ifade etmeyi öğrenmektedir.

Günümüzde kent yaşamının getirdiği olumsuzluklardan biri de yeşil ve açık alanların azalmasıdır. Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında fiziki şartlarında elverişsizliğinden kaynaklı olarak çocuklar sürekli kapalı alanlarda ve sınırlı bir çevrede oyun oynamaktadır. Doğal olmayan malzemelerden yapılmış oyuncaklarla iç mekânda oynanan oyunlar çocukların doğadan uzaklaşmasına sebep olur (Cengiz ve Doğtaş, 2015). Okul öncesi kurumlarda yapılan oyun etkinlikleri incelendiğinde açık havada gerçekleştirilen oyun etkinliklerine gerektiği gibi yer verilmediği görülmektedir. Özellikle kış aylarında çocukların sürekli olarak çocukların iç mekânda oyun oynadıkları görülmektedir (Anonim, 2013).

Birçok ülkede uygulanan eğitim programları açık hava da gerçekleştirilen oyun etkinliklerini temel alarak hazırlanmıştır. Özellikle Finlandiya gibi eğitim sistemi gelişmiş ülkelerde kış aylarında bile çocuklar açık havada etkinliklerini sürdürmeye devam eder. 0-36 aylık çocuklar için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanmış olan etkinlik kitabının 25-36 aylık çocuklar için hazırlanmış olan etkinlikler bölümü incelendiğinde açık havada gerçekleştirilen etkinliklere çok fazla yer verilmediği görülmektedir. Çelik'in (2012), okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı ile ilgili Kocaeli ilinde yaptığı araştırma incelendiğinde çocuğun dış çevre ile daha fazla vakit geçirmesi gerektiği, açık alanların çocukların sürekli kullanıma uygun olarak daha ergonomik bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini vurguladığı görülmüştür.

Ülkemizde yapılan çalışmaların hedef kitlesinin özellikle 36-72 aylık çocuklar olduğu görülmektedir. Kaytez ve Durualp'in (2014), Türkiye'de okul öncesi dönemde oyun ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri incelendikleri çalışmalarında, 36-72 aylık çocukların oyun algılarının, okul öncesi öğretmenlerin oyun hakkındaki görüşlerinin ve tek bir gelişim alanına yönelik çalışmaların daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar, çocukların erken çocukluk döneminde oynadığı

oyunların gelişimine etkilerinin belirlenmesi, bu doğrultuda geliştirilen ve uygulanan eğitim programlarının etkililiğinin vurgulanması önemli görülmektedir (Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013; Ulutaş, 2011).

Literatür taraması yapıldığında genellikle 36-72 aylık çocukların gelişimine oyunun etkileri, oyunun altı yaş çocuğu için anlamı, eğitsel oyunlarla öğretim, altı yaş çocuğunun oyun algısı gibi çalışmalara rastlanmıştır (Erbay ve Saltalı Durmuşoğlu, 2012; Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013; Koçyiğit ve Başara Baydilek, 2015). Bu araştırma özellikle bebeklik döneminde açık havada gerçekleştirilen oyun etkinliklerinin bebeğin gelişim alanlarına etkilerini incelemek, bebekler için oyun temelli bir eğitim programı oluşturabilmek ve mevsim fark etmeksizin çocukların açık havada oyun oynamaları gerekliliğini vurgulamak amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırma için hazırlanan oyunların, açık havada gerçekleştirilecek olmasına ve özellikle 24-36 aylık çocukların gelişimlerine etki edecek olmasına dikkat edilerek hazırlanmıştır. Bebeklik döneminde açık havada oynanan oyunlar, bebeklerin çevrelerinde var olan doğal ortamı tanımalarına ve temiz havada bol oksijenli bir ortamda oyun oynamalarını sağlamaktadır.

Bu bölümde, oyunun tanımı ve önemi, oyunun tarihçesi, oyunun özellikleri, oyunun evreleri, bebeklerde gelişim dönemleri ve oyunun bebeğin gelişimine katkıları, açık havada ve kapalı ortamda oynanan oyunların gelişime etkileri ile ilgili Türkiye'de ve dünyada yapılan araştırmalardan örnekler sunulmuştur.

1.1. Oyunun Tanımı ve Önemi

Oyun insanlık tarihinin var olmasından günümüze kadar farklı bakış açılarıyla yorumlanmıştır. Oyunun birçok tanımı yapılmıştır. Oyunu en yaygın tanımı ile ele alırsak oyun; çocuğa zevk veren, dinamik düşünmeye sevk eden bir eylemdir. Froebel, oyunu çocuğun geleceğine atılmış tohumlar olarak tanımlamıştır. Piaget, oyunu tanımlarken “uyum” kavramına vurgu yapmıştır. Montaigne ise oyunu

çocukların gerçek işi olarak adlandırmıştır. Montessori, “oyun çocuğun işidir” tanımlamasını yapmıştır (Ernst, 2017; Koçyiğit ve ark., 2007; Tuğrul ve ark., 2014a).

Oyun çocuk için öğrenme aracıdır. Oyun ile beraber çocuk yaparak yaşayarak kendi doğal ortamında öğrenmeyi gerçekleştirir. Çocuğun hayal dünyası ile gerçek yaşantısı arasındaki bağı oluşturur. Çocuğun gelişimini destekleyen en önemli öğelerden biri oyundur. Çocuk kavramları (renk, şekil, uzun-kısa, büyük- küçük vb.) oyun yoluyla öğrenebilir. Oyun ile öğrenme yöntemi eğlenceli ve kalıcıdır (Fjortoft, 2001; Kalkan ve Arslan, 2015; Kaytez ve Durualp, 2014).

Oyun çocuğun hayatının en önemli parçasıdır. Oyun oynarken çocuklar çevrelerindeki her materyali oyuncak olarak kullanıp oyunlarına dâhil edebilir. Çocuklar için her nesne birer oyuncak olabilir. Günümüzde “oyun” eğitim sisteminin vazgeçilmez bir unsurudur (Gözalın ve Koçak, 2014).

Oyun çocuğun fiziksel, motor, sosyal, duygusal, bilişsel, dil gelişim alanlarına etki etmektedir. Oyun, çocuğun yaratıcılığını geliştirir, çocuk oyundan haz duyar ve özgüven duygusunun gelişmesine destek verir. Çocuk, oynadığı oyun sırasında kendini gerçekleştirme imkânı bulur ve özellikle motor yeteneklerini arttırarak, enerjisini boşaltmasına olanak bulur. Çocuğun empati kurma yeteneği gelişir, paylaşmayı öğrenir, kendini gerçek hayata hazırlar, toplumdaki rollerini öğrenir ve benimser, rekabet duygusunu tadar, başarıyı ve başarısızlığı öğrenir, hızlı düşünme becerisini geliştirir ve en önemli çocuk, bireysel karar alarak uygular (Aral ve ark., 2001; Sümbüllü ve Altınışık, 2016).

Erken çocukluk döneminde oyuna büyük bir yer ayrılmıştır. Oyun yalnızca çocuğun kendi ortamında değil okul ortamında da günlük hayatında önemli bir rol alır. Günümüzde okul öncesi eğitimde yapılan günlük plan etkinliklerini incelediğimizde güne çember zamanı ile başladığı görülmektedir. 1959 yılında Birleşmiş Milletler (BM) insan hakları yasası ile ilişkili olarak yayınlanan Çocuk Hakları Bildirgesi'nin 7. maddesi “Çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da fırsat tanınmalıdır.” demektedir. Yani oyun oynamak çocuğun temel bir hakkıdır ve

oyuna fırsat tanıyacak alanları sunmak da devletin sorumluluğundadır. Bu hak çocuktan alınmaz. Çocuğun eğitim hakkı olduğu gibi oyun hakkı da saklıdır (Çakırer Özservet, 2015a).

Oyun çocuklara enerji veren ve aynı zamanda vücutlarında bulunan fazla enerjiyi atmak için kullanılan etkinlikler bütünüdür. Herbert Spencer, oyunun insan vücudundaki enerjiyi dışarı aktardığını ve vücudu rahatlattığını vurgulamıştır (Tuğrul, 2018).

1.2. Oyunun Tarihçesi

Oyunun tarihi insanlık tarihi ile eşdeğerdir. Tarih boyunca oyun hep var olmuştur. Hem insanlar için hem hayvanlar için oyun öğretici ve eğlenceli bir değerdir. Oyun ortaya çıktığı ilk yıllarda müzik ve dans içeriklidir. Oyunların kendisini iyice gösterdiği M.Ö. 200'lü yıllarda insanlar artık kendileri oyun oynamak için farklı ürünler tasarlıyor ve böylece müsabakalar başlamıştır. Olimpiyat oyunları dediğimiz ve günümüzde halen devam eden oyunların çıkış noktası da böylece başlamıştır. Günümüzde hala var olan oyunlarda geçmişten gelen büyüklerimizden öğrendiğimiz oyunlardır (Tuğrul ve ark., 2014a).

Eski Mısır'da duvar resimleri incelendiğinde oynan oyunların resmedildiği görülmüştür. Antik Roma dönemine bakıldığında mermer sütunların üzerinde taş oyunlarının izlerine rastlanılmaktadır. Efes antik şehirde Roma döneminden kalma blokların üzerinde 2000 yıl önceki taş oyunlarının yerleri tespit edilmiştir. Bilinen en eski oyuncaklar taşlardır. İnsanoğlu tarih boyunca taşları oyun aracı olarak kullanmıştır. Örneğin beş taş Türk kültürü de dâhil olmak üzere birçok kültürde oynan bir oyun olagelmıştır (Toksoy, 2010). Bununla birlikte eski Türk kültür yapısı incelendiğinde taş ile oynan oyunlar, deri ve meşinden yapılmış toparla oynan oyunlar, değnek ve atlarla oynanan oyunlar gibi kültürü yansıtan birçok oyuna rastlanmaktadır. Özellikle kız çocuklarının bezlerden, eski kumaşlardan kendilerine bebek yaparak oyun oynadığı görülmüştür (Akbaş ve Ünal Özuslu, 2016).

Yunan ve Mısır kalıntıları incelendiğinde top oyunları, su üstünde taş sektirme gibi oyunlar oynandığı ve oyuncak olarak çingirak, bebek, uçurtma gibi oyuncakların varlığı görülmektedir. Çocuklar buldukları dönem ile birlikte çevrelerinde olan kültürel yaşantıyı oyunlarında taklit etmiştir. Genellikle kalıntılarda tahtadan yapılmış askerler ve onların kıyafetlerine rastlanmıştır. Özellikle çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyunlar tarihte yer almaktadır. Eski dönemlerde çocukların evlerinin bahçelerinde ya da buldukları açık alanda bir araya gelerek oyun oynadıkları görülmektedir. Çocuklar çevrelerinde bulunan su birikintisi, tahta parçaları, dökülmüş ağaç yaprakları gibi doğal malzemeleri kullanarak kendi oyunlarını oluşturmuştur. Oyun geçmişten günümüze zengin kültürünü geliştirerek yol almıştır.

1.3. Oyunun Özellikleri

Oyunu tanımlayabilmek, oyun hazırlamak ve oynamak için bazı kurallar vardır. Bu kurallara uymak ve oyun oynamak için oyunun özelliklerini bilmemiz gerekmektedir. Bu özellikler aşağıda şöyle sıralanmıştır:

- Oyun oynayacak kişinin herhangi bir zorlama olmadan oyuna katılması beklenir. Oyun bu ilkesini yitirdiğinde haz verici olmaktan uzaklaşır. Oyuna katılmanın çocuğun kendi seçimi olması önemlidir.
- Oyun kendiliğinden var olur, mutluluk ve huzur verir.
- Oyun belirli bir amaca hizmet etmez, etkinliğin kendisi önemlidir.
- Oyunun süre sınırları ve belli kaideleri vardır.
- Çocuğun yaşadığı ortamdaki kuralların oyunda bir hükmü yoktur, yalnız oyunun kaideleri bulunmaktadır.
- Oyunda çocuğun tecrübeleri ve çevresindeki olaylarla kişileri yansıtmaya vardır. Ayrıca oyun merak ve keşif duyguları barındırır.
- Kurallı oyunlarda yenilikler yoktur.
- Oyunun gelişim süreci önceden ön görülmez. Oyun sırasında değişiklikler meydana gelebilir.

- Oyundaki süreç gerçek yaşıntıdan bağımsız bir dünyada gerçekleşir.
- Oyun hareketli bir olgudur (Sevinç, 2004).

1.4. Oyunun Evreleri

Parten, Piaget, Smilansky oyunun önemini vurgulayarak oyunu evrelere ayırmıştır. Çocuk oyunları yaşa, içeriğe, sosyo-ekonomik düzeye, kültüre göre çeşitli özellikler gösterir. Oyunlar bu özelliklere göre sınıflandırılır. Sınıflandırmalarda en çok kabul gören bilişsel ve toplumsal kuramlara göre yapılan sınıflandırmalardır. Piaget oyunu bilişsel kuramına göre sınıflandırırken Parten sosyal gelişim kuramına göre oyunun aşamalarını oluşturmuştur. Piaget, oyunu kendi bilişsel kuramı çerçevesinde üç sınıfa ayırmıştır (Durualp ve Aral, 2018). Bunlar;

Pratik Oyunlar: Yaşamın ilk başlamasından iki yaşına kadar olan kısmını kapsayan dönemdir. Dönemin içinde fiziksel aktiviteye dayalı keşfedici oyunlar yer alır. Bu dönemde çocuk uzanma, yakalama, atma gibi davranışlardan zevk alır. Çocuk bu hareketleri tekrar ederek oyuna dönüştürür ve bundan mutluluk duyar (Sevinç, 2004).

Sembolik Oyunlar: Sembolik oyun dönemi iki-yedi yaş aralığında olan bir süreçtir. Bu dönem çocuğun konuşma faaliyetlerinin zaman içerisinde geliştiği ve sembollerin anlamlandırıldığı periyottur. Çocuk bu dönemde gerçek yaşantısından kesitleri oyununa taşır (Yılmaz ve Özyılmaz Akamca, 2017). Taklit davranışlar bu dönemde gerçekleşir. Örneğin; çocuğun babasının konuşma şeklini özümsemesi gibi.

Kurallı Oyun: Kurallı oyunlar yedi-on iki yaş döneminde görülür. Oyunlar belli kurallar çerçevesinde oynanır ve çocuk bu kurallara uygun davranış sergilemek zorundadır. Bu tip oyunlar yetişkinlik döneminde de oynanır (Sevinç, 2004).

Smilansky, yaptığı çalışmalar sonucunda Piaget'nin oyun ile ilgili kuramına dört evre ekleyerek söz konusu kurama yeni bir açıklama getirmiştir. Bu oyunlar:

İşlevsel Oyun: Bu tür oyunda çocuk, fiziksel ve dil yeteneklerinin ön çalışmalarını yaparak çevresini keşfetmeye, çevresindeki objelerin kullanım amaçlarına yönelik araştırma yapmaya çalışmaktadır. Çocuk gelecek hayatına yönelik alt yapı çalışmalarını hazırlamaktadır (Durualp ve Aral, 2018).

Yapı-İnşa Oyunu: Bu dönemde çocuk sadece objelerin özelliklerini araştırmakla yetinmeyip onları kullanarak yeni bir şeyler ortaya çıkarmaya çalışır. Çocuk bu dönemde yapacağı işi planlar ve planladığı işin amaca yönelik devam etmesi için güç sarf eder (Durualp ve Aral, 2015b).

Dramatik Oyun: Çocuklar inşa oyun döneminden sembolik oyun dönemine geçerler. Bu dönemde yer alan etkinlikler hayal gücünün sınırlılıkları dâhilinde gerçek dünyada ki olayları yansıtır (Durualp ve Aral, 2018).

Kurallı Oyun: Çocuklar bu dönemde belirli kurallar çevresinde oyun oynarlar. Böylece sorumluluk almayı öğrenirler. Bu oyunlarda yaş aralığı ilerledikçe çocukların kurallara sıkı sıkıya uyması beklenir. Fakat küçük yaş grubundaki öğrenciler katı kuralları kendi çıkarları doğrultusunda değiştirebilir. Böylece kaybedince sarsılacak olan özgüvenlerini korumuş olurlar. Çocuğun gelişim düzeyi ve oyunun zorluk derecesi göz önüne alınarak çocuğun zorlanacağı bazı zor durumlarda oyunun kazanma koşulları daha kolay bir düzeye indirgenebilir (Kılıçgün, 2014).

Parten, oyunu sosyal gelişim aşamalarına göre incelemiştir ve iki-altı yaş arası dönemi altı aşamaya ayırmıştır. Bunlar;

Seyirci Rolü: İlk başlarda çocuk oyun oynayan diğer çocukları seyrederek. Oyuna katılmamakla beraber onların etrafında dolaşır. Zamanla onlara sorular sorarak iletişime geçer. Böylece diğer çocuklarla yakınlaşma başlar.

Yalnız Oyun: Bu dönemde çocuklar tek başlarına kendi oyuncakları ile oynamayı tercih eder. Çevresindeki çocukların yaptıkları ve oyuncakları ile ilgilenmez. Yalnızca kendi seçtiği oyuncuğna odaklanır.

Paralel Oyun: Çocuk aynı ortamda aynı oyunu oynayan başka bir çocukla ilgilenmez ve iletişime geçmez. Çocuklar yanlarındaki çocukların oynadığı aynı oyuncakla oynamaktan zevk alır. Çocuklar aynı odada aynı oyunu oynar fakat birbirlerinden bağımsızdırlar. İki çocuk aynı oyuncakları kullanır. Daha dikkatli baktığımızda çocuk diğer çocuğın aldığı oyuncuğı ondan almaya çalışır. Onun çıkardığı sesleri çıkartır. Bu bir çeşit taklittir (Öncü Çelebi ve Özbay, 2008).

Birlikte Oyun: Bu dönemde çocuğın etrafına ilgisi artmıştır. Çocuk başka çocuklarla iletişim halinde aynı oyunu oynar ve materyalleri kullanır. Fakat herkes kendi oyunun amacına hizmet eder ortak bir amaç güdülmez.

İşbirlikçi Oyun: Çocuklar bu evrede diğer çocuklarla etkileşim halindedirler. Birlikte oyun kurarlar. Birlikte çalışırlar ve yeni bir şeyler inşa ederler. Grup etkinliklerine katılırlar. Bu dönemdeki oyunların ortak amaç ve sonuçları vardır. Her çocuk aynı amaç ve sonuç doğrultusunda oyunu oynar (Ellialtıoğlu Maden, 2005).

1.5. Oyun Kuramları

Oyun kuramları klasik oyun kuramı ve hareketli oyun kuramı olarak iki farklı boyutta incelenir.

Klasik kuram: Klasik oyun kuramı fazla enerji kuramı, eğlenme kuramı, deneme öncesi kuramı ve bağlantı kurma kuramı olarak dört alt başlık altında incelenir.

Fazla enerji kuramı: On sekizinci yüzyılda Herbert Spencer tarafından ortaya atılmış olan bu kuram çocukların vücudunda bulundurduğu fazla enerjiyi dışarıya

vurmak için oyun oynadığını savunur. Eski çağlarda toplumlar avcılık, savaş vb. faaliyetler ile ilgilenirken çocuklar fazla enerjilerini bu faaliyetlerde kullanıyordu. Günümüz yaşantısında teknolojinin gelişmesiyle çocukların biriken fazla enerjisini atmalarını sağlayacak aktiviteleri gerçekleştirme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu aktiviteler; koşma, zıplama, atlama, sıçrama gibi çaba gerektiren hareketleri içeren oyunlardır (Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013; Öncü Çelebi ve Özbay, 2008).

Spencer, aynı zamanda dürtülerin oyun diye adlandırdığımız etkinliklerde ortaya çıktığına dikkat çekmiştir. Çocukların dürtüsel davranışlarının yaşadığı toplumun kültürel etkilerine bağlı olarak geliştiği; fakat bu değişime rağmen erkek çocuklarının oyunlarında rekabet, kavga, itiş-kakış gibi durumlar gözlemlendiğini belirtmiştir. Spencer, tüm canlıların aktif olma isteğini vurgulamıştır. Bununla birlikte yapılan zihinsel ve bedensel etkinliklerin sinir hücrelerini olumsuz yönde etkilediği ve bu doğrultuda hücrelerin kendisini yeniden revize etmesi için durağan kalması gerektiğini savunmuştur. Durağanlık döneminde hücreler kendini yeniden hareketli olmaya hazır hale getirir, böylece çocuk tekrar oyun oynamaya hazır hale gelir (Durualp ve Aral, 2015b; Tuğrul ve ark., 2014a).

Eğlenme Kuramı: Bu kurama göre çocuklar oyunu rahatlamak, eğlenmek amaçlı oynar. Fazla enerji kuramının tersine eğlenme kuramının temelinde enerji toplamak vardır. Çocuk oyun ve çalışma zamanını birbirinden ayrı tutarak çalışma enerjisini daha verimli kullanabilir. Çalışmanın sonunda rahatlamak ve enerjisini kullanmak amacıyla oyun oynar (Karaca ve Aral, 2017).

Çocukların oyun istekleri beden ve zihnen rahatlama ihtiyacından doğar. Çocuk var olan yaşantısının stresini koşturmak, yüzmek, tırmanmak gibi etkinliklerle gidermeye çalışır. Bu kuram, fazla enerji kullanımı kuramının savunduğu teoriye ters düşer nitelikteki bir önerme ortaya koyar. Bu kuram insan vücudunun yetersiz enerjisi olduğunda vücut enerjisini yükseltmek için aktifleştirdiğini belirtir. Söz konusu kuramda da oyunun içerdiği kurallara ve yapısına bakılmaz (Tuğrul, 2018).

Deneme Öncesi Kuram: Oyun tarih boyunca eğitici bir araç olmuştur. Bu kuram oyun yolu ile öğretmeyi ve öğrenmeyi kendisine temel alır. Oyunun içten gelen bir dürtü sonucu oluştuğunu savunur. Bu kurama göre çocuk kazanması gereken davranışları, üstleneceği rolleri oyun yolu ile şekillendirir, önceden deneme yapar (Güven, 2017).

Bağlantı Kurma Kuramı: Stanley Hall'un öncülüğündeki bu kuramda evrim teorisinden etkilenerek oyuna farklı açıklamalar getirmiştir. Hall'a göre; çocuk yetişkinler ve hayvanlar arasında var olan halkanın bir parçasıdır. Bu sebeple de çocuğun geçtiği evreler insan evriminin farklı evrelerini karşılamaktadır. Çocuk bu evrelerden geçerken kendi türüne ait olan hayat tecrübelerini tekrarlamaktadır (Sormaz, 2010). Hall'a göre, bu tekrarla beraber insanların geçirdiği evrime ait kültürel aşamalar çocuğun gelişimi ile doğru orantılı olarak oynadığı oyunlardan ortaya çıkar.

Bu kurama göre çocuklar kendi türü olan insanın daha önce yaşamış olduğu ruhsal ve hareketsel deneyimleri yeniden yaşar. Oyun sırasında genetik geçişle kendisinde var olan basit ve gerekli olmayan davranışları terk ettiği ve çalışmaya hazırlandığı varsayılmaktadır. Çocuğun oyunda sergilediği her davranışın kalıtım yoluyla geldiği düşünülmekte ve geçmişteki neslinin yaşadığı ilerlemeyi yaşayacağı görüşü savunulmaktadır. Fakat bu kuram çocuğun oyunda ortaya koyduğu yeni davranışları ve oyunda sergilediği gelişmeleri açıklayamamaktadır (Öncü Çelebi ve Özbay, 2008).

Modern Kuramlar: Bu kuram klasik oyun kuramları gibi çocuğun oyunu neden oynadığı ile ilgilenmemiş, çocuğun oynadığı oyunun içeriğini anlamaya yönelik araştırma yapmıştır. Bu kuramın öncüleri Jean Piaget ve Sigmund Freud'tur. Freud'a göre çocukların oynadığı oyunlar rastgele seçilmiş değildir. Çocuğun duygularını ortaya çıkartır. Çocukların içinde hissettiği duygular oyunun içinde düş ve fantezi olarak ortaya konulur. Çocuklar oyunlarında yetişkin rollerine bürünerek hayal içinde kazandığı hislerini ilerideki yaşantısında kullanmak üzere zihninde

saklar. Piaget ise kuramını bilişsel temellere dayandırmış ve buna göre sınıflandırmıştır (Karamustafaoğlu ve Kaya, 2013).

Vygotsky'nin Oyun Kuramı: Bu kurama göre oyun, zihinsel işlevler için elverişli bir zemin hazırlar ve çocuğun hayal dünyasında karşılaştığı sorunlara bir çare üretmesini sağlar. Oyun, yeni bir şeylerin ortaya konulduğu bir ortamdır. Çocuk oyunda gerçek yaşamdan hatırladığı tecrübeleriyle neden-sonuç ilişkisi kurarak yeni tavırlar edinir. Böylece olumsuz düşüncelerinden uzaklaşır (Jones, 2000). Vygotsky çocuğun özellikle bilişsel gelişimi için oyunun çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Nitekim oyun sırasında çocuk düşünce becerisini geliştirir.

Bateson Oyun Kuramı: Bateson aslında Vygotsky'nin kuramını savunur. Bateson'ın Vygotsky'e ters düşen düşüncesi ise oyundaki iletişimin tam değil yarı iletişim olduğunu savunmasıdır. Bunun sonucunda iletişimde yaşanan sorunlar oyunun belirlenen hedefinin yanlış algılanması sonucu çocuklar arasında uyumsuzluğa sebep olur (Toy Yücel, 2015).

Sutton-Smith Oyun Kuramı: Kültürün kurallı oyunlara etkisi pek çok kuramcı tarafından incelenmiştir. Bu incelemelere öncü olan isimlerden birisi de Sutton-Smith'dir. Sutton-Smith oyuna ilişkin birden fazla kurama sahiptir. Oyunlarda geçmiş yaşantılardan gelen kültürel faktörlerin etkilerinden bahseder. Ayrıca oyunlarda materyal kullanımına dikkat çeken Sutton-Smith bu materyallerin sadece oyun aracı olmadığını kültürel objeler olduklarını da savunur (Koçyiğit ve Başara Baydilek, 2015).

Helenko Sistem Kuramı: Helenko'nun kuramında çocuk oyun oynarken kendi yarattığı oyun alanından başka bir oyun alanına geçiş yaparak dış dünyadan gelecek olan olumsuzlukların önüne geçer. Bunu oyun alanında kendi hayal dünyasını kullanarak gerçekleştirir. Oyun çocuğun çevresi ile kendisi arasındaki iletişim bağıdır. Oynanan oyunlarda seçilen oyuncaklar çocuk tarafından özgürce seçilir (Durualp ve Aral, 2015b).

Berlyne Modeli (İçten Uyarılma) : Bu kurama göre oyun merak duygusuna hitap eder ve yeni bir şeyler ortaya koymakla ilgilidir. Berlyne'e göre statik olmak insanoğlunun doğal durumu değildir. Bu kuram bize çocuğun oyun sırasındaki tavırlarını açıklar (Koç, 2011).

1.6. Oyun Türleri

Bu bölümde, çocukların oynadığı mekâna göre açık havada ve kapalı ortamlarda oynadıkları oyunlar olarak iki alt başlıkta incelenmiştir.

1.6.1. Açık Hava Oyunları

Sanayinin gelişimi ile birlikte kentleşme oranı artmıştır. Sağlıklı bir kentleşme yapısı olmadığı gibi çarpık yapıların içerisinde doğal ve güvenli oyun alanları da bulmak zordur. Çocukların güvenle oynayacağı hayal gücünü destekleyecek doğal oyun alanları plansız yapının içinde kaybolmuştur. Bu nedenlerle birlikte çocuklar daha çok evde vakit geçirmekte ve günümüz teknolojisi ile birlikte de zamanının çoğunu tablet, telefon, bilgisayar gibi araçlarla geçirmektedir. Çocuk zaman içerisinde sosyal ilişkilerden uzak sanal bir ortamda oyun oynamaya başlamıştır (Çelik, 2012).

Doğal bir ortamda bulunmak, doğa ile iç içe olmak çocuğun yaratıcılığını arttıracak ve günlük enerjisinin atılmasına yardımcı olacaktır. Sağlıklı bir gelişim için özellikle açık hava oyunları önemlidir. Açık hava oyunları aynı zamanda çocuğun toplumsal ilişkiler kurabilmesi arkadaş edinebilmesi için de ortam oluşturur. Çocuk açık havada kendisini rahat hisseder. Bol oksijenin bulunması, çocuğun oynadığı alanın genişliği çocuğun kendini ve yeteneklerini tanıması için bir fırsattır. Bununla birlikte çocuğun motor becerileri geliştirmesi açık havada daha kolaydır (Clements, 2004).

Açık hava oyunları ile çocuk yaşadığı ortamı tanıma fırsatı bulur. Doğal ortamla iç içedir. Çocuk açık havada rahat hareket etme fırsatı bulur. Çocuğun açık havada geçirdiği zaman gelişimi için çok değerlidir. Açık hava çocuğun daha iyi odaklanmasına ve hayal gücünün gelişmesine olanak sağlar. Özellikle erken çocukluk döneminde açık havada geçirilen zaman çocuğun gelişimini destekler. Çocuklar farklı deneyimler yaşayabilir ve buna göre de toplum içinde rollere bürünür (Bento ve Dias, 2017).

Çocuklar bahçede oyun oynadıkları zaman gözlem yapabilme, problem çözme, plan yapma gibi becerileri desteklenir. Çocuklar özellikle bahçe oyunları sırasında organize olabilmek için plan yapar ve ortamı kendine uygun bir şekilde düzenleme yapar. Açık havada oynanan oyunlar çocukların enerjilerini atması için daha rahat ve motor becerilerini destekler durumdadır. Çocuk enerjisini atar. Motor hareketler yapar. Koşma, atlama, sıçrama gibi birçok motor beceriyi rahatça yapabilir (Atabey ve ark., 2009).

Bühler ve Hetzer'e göre; çocukların oyun oynama süreleri yaşlarına göre doğru orantılı olarak artmakta ve yedi-sekiz yaşından itibaren oyun süreleri azalmaktadır. Çocuğun yaşının ilerlemesi ile birlikte oyunların çeşitliliği artmakta ve daha çok dış mekânda oyuna yönelmektedir. Çocuk yaz-kış açık havada oyun oynayabilir. Çocukların oyun çeşitliliği inançlar, iklim koşulları, kültürel yapıya göre farklılık gösterir (Duman ve Koçak, 2013).

Açık hava mekânları çocuklar için doğal oluşan oyun merkezleridir. Çevrede bulunan ağaçlar, boşluklar, farklı zeminler (çim, beton, kum vb.), küçük su birikintileri gibi doğal oluşumlar çocukların vazgeçilmez oyun merkezleridir. Çocuklar var olan bu yapıların çevresinde oyun kurmayı tercih ederler. Tüm bu oluşumların yanı sıra güvenli bir çevrede oluşturulması elzem bir ihtiyaçtır. Çocuğun yaralanmasına veya kaza geçirme riskini en aza indirmek gerekir (Duman ve Koçak, 2013; Waite, 2010).

Artar ve ark. 1996'da yaptığı ve aynı çalışmanın devam niteliğinde olan 1998 yılında tekrarladığı çalışmada çocukların özellikle yaz aylarında okul bahçeleri ve sokaklarda top oyunlarının ve kovalamaca oyunlarının çocuklar tarafından diğer oyunlara göre daha çok tercih edildiği gözlenmiştir. Geçmiş yıllarda yapılan bu araştırma, açık alanlardaki oyunlarda çocuklar genellikle spor faaliyetlerine yönelik motor becerilerini geliştiren oyunları tercih etmektedir.

Açık havada gerçekleştirilen oyunların çocukların vücut sağlığı açısından da önem taşır. Günlük olarak açık havada gerçekleştirecekleri etkinlikler çocukların kilo kontrolüne de olumlu yönden etki etmektedir (Ansari ve ark., 2015).

1.6.2. Kapalı Ortam Oyunları

Günümüzde yaşanan gelişmelerle birlikte artık çocuklar açık havada değil kapalı ortamlarda bulunan oyun salonlarında vakit geçirmektedir. Hijyen açısından uygun olmayan bu ortamlarda çocuklar sürekli aynı alan içerisinde hareket ederler. Oyun salonlarında oyun materyalleri ve yapılacaklar bellidir. Bu durum çocuğun yaratıcılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Oyun salonlarının planı içerisinde yer alan oyuncaklar bellidir. Çocuk bu oyuncakların dışına çıkarak oyun oynamaz veya kendi oyuncağını yapmaz. Orada bulunan oyunlara ve oyuncaklara bağımlı kalır (Morrier ve Ziegler, 2018).

Çocuk kapalı olan ve genellikle plastik eşyalarla döşenmiş bu ortamda enerjisini harcamak yerine vücuda statik elektrik yüklenmesine neden olur. Hijyen kontrollerinin sağlanamadığı bu ortamlar temiz havadan uzak çocukların sadece kısıtlı materyalleri kullanarak oynadığı salonlardır. Özellikle kış mevsiminde kapalı ortamlarda oyunlar tercih edilir. Çocuklar sınıf ortamında ya da oyun salonlarında oyun oynar. Bu durum çocuğun yaratıcılığını ve hareket ortamını kısıtlar. Çocuk rahatça koşma, atlama, zıplama gibi hareketleri yerine getiremez. Ayrıca kapalı ortamda olduğu için oynayacağı oyunlar bellidir (Aksoy ve Dere Çiftçi, 2017).

1.7. Bebeklik Döneminde Gelişim Özellikleri

Bebeklik döneminde gelişim yaşam boyu devam eden gelişim sürecinin en hızlı olduğu yıllardır. Bebeklik dönemi motor gelişim, fiziksel, dil, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim bakımından önem taşır (Bertan ve ark., 2009).

1.7.1. Motor Gelişim Özellikleri

Motor gelişim bedenin büyümesi ve gelişmesi ile bebeğin istemli olarak hareket etmesidir. Gallahue'ya göre motor gelişimi, "içten ve dıştan gelen süreçlerin etkileşiminin bir sonucu olarak motor davranışlarda görülen bir değişim" dir. Erişkin kişiler sabah uykudan kalktıktan itibaren motor beceriler yapmaya başlarlar. Gerinmek, el, kol ve bacaklarını açarak yataktan kalkarlar. Yetişkin kişiler günlük hayatlarında rutin olarak yaptıkları işler için motor yeteneklerini kullanır. Yemek yemek için kaşık, çatal tutmak, yürümek, koşmak, ayakkabı bağlamak bu becerilerden birkaçıdır (Altınkök, 2017; Bayhan ve Artan, 2007).

Bebeklik döneminde motor beceriler refleks hareketlerle başlar ve 24. aya doğru bebek refleks hareketler yerini bilinçli davranış şemalarına bırakır. Sıfır-iki yaşlar ilkel hareketler dönemi ve iki-yedi yaşlar temel hareketler dönemi olarak adlandırılır (Sheng Hsio ve Chen Chen, 2016).

Gallahue tarafından geliştirilen motor gelişim kuramını anlatan kum saati modelinde 0-12 yaş çocukların motor becerileri dört evrede incelemiştir.

Refleks Hareketleri Dönemi (0-1 yaş): Refleks, dış etkenlerden gelen uyaran sonucu meydana gelen, kişinin iradesi dışı gerçekleşen fiziksel yanıttır. Yeni doğan, hayata geldiğinde birçok reflekse sahiptir. Bu reflekslerden bazıları, bebek geliştikçe ve istemli davranışlar çoğaldıkça görülmemeye başlar. Refleksler, çocuğun ilk bilgi edinme kaynaklarıdır.

İlkel Hareketler Dönemi (1-2 yaş): Bu dönemde hareket becerilerinin gelişmesi, çevresel etmenlerle bebeğin gelişimsel düzeyine bağlıdır. Bebeğin hareketleri yapabilir olgunluğa ulaşması, hareket becerilerinin bir sıra izlemesine yardımcı olur. Çevresel etmenler ise hareket becerilerinin ortaya çıkış hızı ile ilişkilidir. Bu döneminin üç temel elemanı vardır; denge, yer değiştirme ve el becerileri olarak adlandırılır. Bu dönem çocukların en temel üç hareketi, uzanma, yakalama ve bırakma olarak görülmüştür (Ozmun ve Gallahue, 2017).

Temel Hareketler Dönemi (2-6 yaş): Bireyin hayatı için gerekli olan becerileri kazandığı dönemdir. Temel beceriler olarak adlandırılmasının sebebi ise, bu dönemde kazanılan becerilerin bütün çocuklar için ortak özelliklerinin bulunması ve bu becerilerin yaşamları için zorunlu olmasıdır. Atlama, sıçrama, koşma, yakalama, topa ayakla vurma, sekme, fırlatma vb. hareketleri kapsamaktadır. Çocuklar ilk olarak kendi vücudunun hareket yeteneğini keşfetmek ve sınamak için kaba hareketleri denemektedir. İlerleyen zamanlarda bu denemeler çocuğun vücudunun kontrolün kendisinde olduğunu keşfetmesiyle daha uyumlu bir hal alır. Bu aşamanın sonunda kontrolü gelişen ve uyumlu olan beden hareketlerini rahatlıkla yapabilir düzeye ulaşmaktadır (Levine ve Munsch, 2014).

Spor Hareketler Dönemi (6-12 yaş): Genellikle bu aşamada yedi ile on iki yaş aralığındadır. Bu çağdaki çocuklar, yeni beceriler edinmekten önce daha önce edindikleri temel hareketleri akıcı ve daha doğru olarak gerçekleştirmektedir. Bu dönem, spor becerilerine geçiş aşaması, spor becerilerini uygulama aşaması ve spor faaliyetlerine ömür boyu katılım aşaması olmak üzere üç aşamaya ayrılmaktadır (Ozmun ve Gallahue, 2017).

Erken çocukluk döneminde motor yeteneklerin gelişimi önem taşımaktadır. Motor beceriler büyük kas ve küçük kas olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir. Büyük kas becerileri çocuğun 0-2 yaş döneminde yürüme, koşma, atlama, sıçrama vb. hareketlerin temeli oluşmaktadır. Çocuk özellikle 0-5 yaş döneminde birçok hareketini kaba motor becerileri ile gerçekleştirir ve gelişim

gösterdikçe bu becerilere ince motor becerilerde eklenir (Özyürek ve Yavuz, 2018; Yurtsever Kılıçgün ve Kılıçkaya, 2018; Walker ve ark., 2018).

Çocuklar bazen koşma, atlama, zıplama vb. hareket gerektiren oyunlardan kaçarlar. Bu hareketleri yapmaya korkarlar veya çekinirler. Bu durum ya oyunu bilmedikleri içindir ya da daha önce yaşadığı bir durumdan ötürüdür. Bu gibi durumlarda çocuklara farklı aktivite oyunları ile yaklaşmalı ve onu zorlamadan oyunun içine dâhil etmeliyiz. Böylece çocuk oyun ile korkularından sıyrılıp psiko-motor davranışları yerine getirir (Şahin ve Şahin, 2013).

1.7.2. Bilişsel Gelişim Özellikleri

Merkezi sinir sisteminin önemli bir parçası olan beyin bilişsel işlemlerin merkezinde yer almaktadır. Beyin; nöronlar, organ ve kas sisteminden gelen sinyalleri alıp geri ileten milyarlarca hücreden oluşur. Beyin farklı işlevleri olan alanlara ayrılır. Örneğin motor hareketleri kontrol eden, duyularımızı kontrol eden alanlar farklıdır (Temel ve ark., 2016).

Beyin gelişimi bilişsel gelişimin temel yapı taşını oluşturur. Beyin çocuğun gelişimi ile doğru orantılı olarak gelişir. Beyin, dikkat, algı ve bellek gibi zihinsel süreçler merkezi sinir sistemi yapısının içine dâhildir. Dikkat gelişimi çocuğun davranışlarından anlaşılabilir bir olgudur. Dikkat kavramı diğer bilişsel süreçlerde olduğu gibi çocuğun gelişimsel bütünlüğü ile doğru orantılıdır. Bebekler ve çocuklar ilk defa gördükleri bir nesneye çok dikkatli bir şekilde bakarak anlamlandırmaya çalışır. Bebeklik döneminde dikkat yoğunlaşma süresi çok uzundur. Büyüdükçe bu süre kısalır (Betts ve ark., 2006; Temel ve ark., 2016).

Duyu organlarına gelen uyarıcıları zihinde anlamlandırarak uyarıcıların yorumlanması olarak adlandırılan bilişsel bir süreçtir. Bilişsel gelişim açısından önemli olan görsel algı çocukların oyun, okuma-yazma, günlük aktiviteleri bakımından önem taşır. Çocukta meydana gelebilecek bir algı eksikliği çocuğun

akademik ve günlük becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir (Daşçı ve Yaman, 2014).

Bellek, öğrenilen yeni bilgilerin uzun veya kısa süreli olarak saklandığı yerdir. Bellek, uzun bellek ve kısa süreli bellek olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenebilir. Kısa süreli bellek çevremizde gördüğümüz resim, yazı, hareket vb. durumları kaydettiğimiz kısımdır. Uzun bellek ise kısa bellekten gelen bilgileri depolar (Saçkes, 2014).

Piaget, bilişsel gelişimi beyin ve sinir sisteminin belirli bir olgunluğa erişerek çevreye uyum sağlamaya yardımcı olan deneyimlerinin harmanlanması olarak yorumlamıştır. Piaget bilişsel gelişim kuramında dengeleme, uyum, şema ve özümleme kavramlarını göz önünde bulundurmıştır. Piaget'ye göre insanoğlunun doğuştan getirdiği dürtülere göre düzene ihtiyacı vardır. Dengeleme çocuğun yeni karşılaştığı bir olayı daha önceki yaşantıları arasında denge kurmak amacı ile gerçekleştirilen bilişsel bir süreçtir. Özümleme, öğrenilen bilginin organizma tarafından içselleştirilmesidir. Çocuk ilk defa karşılaştığı bir durumu içselleştirmek için var olan şemalarını kullanır. Şema, çocuğun çevresindeki olanları anlaması için oluşturduğu davranış kalıplarıdır. Her şema diğer şemalar ile ilişkilidir. Çocuğun öğrendiği her yeni bilgi bir önceki bilgilerle harmanlanır ve çocuğun zihninde var olan şemaya yerleşir. Çocuk yeni bir olayla karşı karşıya geldiğinde zihninde var olan şema ile durumu anlamaya ve özümsemeye çalışır (Ömeroğlu ve Kandir, 2005). Piaget bilişsel gelişimi dört başlıkta ele almıştır. Bu dönemler;

Sensory - Motor Dönem (0-2 Yaş): Bebekler doğumdan itibaren çevrelerini keşfetme çabasındadırlar. Bebeklerin çevrelerini tanımaları için kullandıkları iki temel araç hareket ve duyularıdır. İşlem kavramı henüz ulaşmamıştır. Çocuklar bu dönemde ulaşabildiği, dokunabildiği eşyalara ilgi duyar. Bu dönemin başlarında refleks hareketler yer alır. Bebekler daha sonra bazı refleksleri alışkanlık haline dönüştürür. Duyu-motor dönemin son zamanlarında nesne devamlılığı başlar ve bebekler gözünün önünden kaybolan bir eşyayı aramaya başlar.

İşlem Öncesi Dönem (2-6 Yaş): Bu dönemde gelişim oldukça hızlıdır. Bu dönemde sembolik oyun vardır. Çocuk bir oyuncak, bir kelimeyi zihninde sembolleştirir. Çocuk bir sopayı at olarak oyununda kullanabilir. Bu yaşta dil gelişimi önem kazanır. Çocuğun ilk zihin şemaları işlem öncesi dönemde ortaya çıkar. Çocuklar bu dönemde cansız fakat hareket edebilen varlıkları canlı kabul eder. Bu duruma animizm denir. Mantıksal düşünme daha ortaya çıkmamıştır. Benmerkezcilik işlem öncesi dönemde gözlemlenir. Çocuk kendini dünyanın merkezi olarak görür (Bayar ve Çelik, 2016; Nicolopoulou, 2004).

Somut İşlemler Dönemi (6-11 Yaş): Bu dönemde çocuk zihinsel becerileri kazanmaya başlamıştır. Çocuk mantıksal düşünme ve zihin yürütme gibi faaliyetleri yapabilir. Çocuk nesne korunumunu bu dönemde kazanır. Çocuk bir bütünün parçalara ayrılma miktarının değişmeyeceğini bilir. Benmerkezci düşüncelerden uzaklaşarak, karşısındaki kişiyle empati kurmaya başlamaktadır. Sınıflama ve sıralama kavramları gelişmiştir. Çocuk bu dönemde tersine çevirebilme kavramını gerçekleştirebilir (Kamii ve Housman, 2000).

Soyut İşlemler Dönemi (11 Yaş ve Sonrası): Soyut işlemler döneminde çocuk artık zihinsel olgunluğa ulaşmıştır. Çocuk artık hipotetik düşünce tarzını benimser. Zihinden akıl yürütme işlemleri yapar. Soyut işlemler dönemi çocukluktan ergenliğe geçiş evresidir. Ergenlik döneminde birey karşılaştığı olay karşısında mantıklı çözüm yolları üretebilir ve neden-sonuç ilişkisi kurabilmektedir (Bayar ve Çelik, 2016).

1.7.3. Dil Gelişimi Özellikleri

Dil gelişimi insanın karşılıklı bilgi alış verişini yapabilmek için çeşitli semboller kullandığı sistem bütünüdür. Konuşma yeteneği insanoğluna özgü bir durumdur. Dil sosyal ve duygusal gelişimin temel yapı taşıdır. Dil gelişimi toplumsal gelişimi olumlu etkiler. İnsanların toplumsal yaşantılarını, duygu ve düşüncelerini ifade etmek için ifade edici dili kullanılır. İnsanların iletişimlerini anlamlandırmak için

kullandığı dil ise alıcı dildir. Dil gelişimi biyolojik ve çevresel etmenlerden etkilenir. Doğuştan getirilen dil kazanımları beyinle ve bilişsel gelişim ile ilgilidir. Dil gelişimi ile ilgili birçok kuram vardır (Gander ve Gardiner, 2015).

Davranışçı Görüş: Bu görüşe göre çocuklar dili diğer yeni öğrendikleri durumlar gibi öğrenirler. Annenin ve bebeğin çevresindeki kişilerin tepkileri dil ediniminde önemlidir bu görüşe göre bebekler sık sık duydukları sesleri tekrar eder. Çevresel koşullar çocuklara kazandırılmak istenen davranışa uygun hale getirildiğinde çocuk o davranışı kazanabilir. Çocuklar kendilerini isteklerine ulaştırabilecek sesleri tekrar ederek dil gelişimini destekler (Temel ve ark., 2018).

Sosyal Etkileşim Kuramı: Bu kurama göre dil edinimi taklit ve model alma ile kazanılır. Sosyal ve kültürel olaylardan dilin etkilendiği düşünülür. Bebekler bu kurama göre çevresindeki yetişkinlerin çıkardığı sesleri taklit eder.

Ana Dili Yaklaşımı: Bu kuram dilin genetik geçişle var olduğunu ve dili öğrenmek için tüm bilgilerin ve donanımın doğuştan getirildiğini savunur (Lindon ve Brodie, 2016).

Biyolojik Temelli Yaklaşım: Noam Chomsky ve Eric Lennenberg bu yaklaşımı ortaya atan kuramcılardır. Biyolojik temelli yaklaşımın bir diğer adı da “psiko-lingustik” kuramdır. Bu kurama göre bebekler doğuştan getirdikleri dil becerileri ile dünyaya gelir. Çocuğun var olan becerilerini geliştirebilmesi için çevresindeki dili içselleştirmesi gerekir (Berk, 2013).

1.7.4. Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri

İnsanoğlu sosyal ve aynı zamanda duygusal bir varlıktır. Erikson psikososyal gelişim kuramı ile insanoğlunun sosyal gelişimini açıklamıştır. Bowlby ise bağlanma kuramı ile duygusal gelişimi açıklamıştır. Erikson psikososyal gelişimi sekiz evrede incelemiştir. Bu evreler çatışmalar ve sonuçları ile adlandırılır.

Temel güvene karşı güvensizlik (0-1 yaş): Bu dönemde anne ile geliştirilen bağ ve anneye olan güven çok önemlidir. Çocuk anneye güven duyar. Sevgi ihtiyacı ve fizyolojik ihtiyaçların tam zamanında gerçekleştirilmesi çocuğun kendini güvende hissetmesi için önemli bir adımdır. Bu dönem sağlıklı atlatılmaz ise çatışma yaşanır ve çocuk ileri dönem yaşantılarında güven eksikliği yaşar (Gander ve Gardiner, 2015).

Özerkliğe karşı kuşku ve utanç (2-3 yaş): Bu dönemde bağımsızlık duygusu gelişir. Çocuğun tuvalet eğitimi ile birlikte öz denetimi öğrenir. Tuvalet eğitimi çocuğun özerkliği için çok önemli bir dönemdir. Tuvalet eğitimini başarılı bir şekilde tamamlayamayan çocuklar kuşku ve utanç duygularına bürünür (Aral ve Kadan, 2018).

Girişkenliğe karşı suçluluk (3-5 yaş): Bu dönemde çocuklar çok hareketlidirler. Öğrenmeye isteklidirler. Çocuklar bu dönemde kendi kendine girişimlerde bulunur. Çocuk bu girişimlerinden ötürü engellenir veya eleştirilirse utanç duygusuna kapılabilir. Kendi yeteneklerinden kuşku duyabilir (Gürses ve Kılavuz, 2011).

Çalışkanlığa karşı aşağılık (6-15 yaş): Okul yıllarına denk gelen bu dönemde akademik beceriler ve sosyal roller önem taşır. Çocuklar kendilerinden beklenen performansın en iyisini yapmaya çalışır. Çocuğun başarısız olacağı duygusuna kapılması, çocuğun kendisini yetersiz görmesine sebep olur (Özözen Danacı, 2018).

Kimlik bunalımına karşı rol karmaşası (16-21 yaş): Ergenlik döneminde toplumsal yapıda rol alma ve bir yere ait olma çabası ile kimlik bulmaya arayışı vardır. Ergen bu dönemde sürekli kendisini sorgulama ihtiyacı duyar. Kimliğini kazanamamış kişiler rol karmaşası yaşar (Koç, 2004).

Yakınlığa karşı uzaklık (21-35 yaş): Bu dönemde birey kendi kimliğini başkaları ile birleştirmek ister. Fakat bir önceki dönemde kimliğini kazanamamış kişiler toplumsal rolü olmayan bireyler bu dönemde yalnızlığa çekilir (Orçan, 2017).

Üretkenliğe karşı durgunluk (35-55 yaş): Kişinin orta yaşlarını kapsayan bu dönem bir ürün üretme çabasıdır. Çocuk yapmak, iş kurmak ve benzeri durumlar bu dönemde yaşanır. Kendisini topluma faydalı işler yapan bir birey olarak hissetmeyen kişiler durgunluk dönemine girer (Aral ve Kadan, 2018).

Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk (55 yaş ve üstü): Erikson'un kuramına göre son evre, olgunluk evresidir. Geçmiş yaşantıda yedi evreyi sağlıklı bir şekilde atlatan bireyler bu döneme geldiğinde yaptıklarından mutlu olur ve kendisini işe yarar hisseder, mutlu olur. Diğer evreleri sağlıklı atlatamayan bireyler ise bu dönemde umutsuzluğa kapılır ve boşa yaşamış hissi oluşur (Gürses ve Kılavuz, 2011).

1.8. Bebeklik Döneminde Oyunun Gelişime Etkileri

Oyun geçmişten günümüze insanoğlu için hep var olmuştur. Plato, Ebu-Hamid Gazzali, Lazarus, Piaget gibi düşünürler tarih boyunca oyunun tanımını yapmış ve oyunun çocuk için ne kadar gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Yaşamın her döneminde önemli olan oyun bebeklik döneminde daha da önemlidir. İnsanoğlu bebeklik döneminden itibaren oyunu bir eğitim aracı olarak kullanır. Oynadığı araçlı veya araçsız oyunlar ile kendi yaşam alanını ve davranış biçimini geliştirir (Bailey ve ark., 1998).

Bebeklik döneminde oyun ilkel hareketlerle başlar. İlk zamanlar refleks olan hareketler zaman içerisinde oyuna dönüşür. Örnek olarak bir çocuğun uzuvlarını yani ellerini ve ayaklarını emmesi ilk başta emme dürtüsünden kaynaklıdır fakat zaman içerisinde bebek bu durumu oyuna çevirir (Gander ve Gardiner 2015).

Oyunlar çocukların kendi kültürel miraslarını öğrenmelerinde kültürel değerlerin eğitiminde büyük rol oynar (Çelik ve Şahin, 2013; Egemen ve ark., 2004; Güler, 2007).

Oyun bebeğin tüm gelişim alanları ile ilgilidir. Oyun ile birlikte bebeğin fiziksel, bilişsel, sosyal, duygusal ve dil gelişimine katkıda bulunur. Bebeklik döneminden çocukluk dönemine geçildiğinde artık oyunların sayısı da çeşitliliği de artış gösterir. Özellikle motor beceri gerektiren oyunların açık havada gerçekleştirilmesi çocukların gelişimine katkı sağlar (Türel ve Durualp, 2018).

Çocuklar için oyun çok önemli bir öğrenme aracıdır. Çocuğun bilişsel, fiziksel, dil, motor ve sosyal-duygusal gelişim evrelerine oyunun katkısı çok büyüktür. Oyun oynamayan bir çocuğun sağlıklı gelişme göstermesi beklenmemelidir.

Bilişsel Gelişim ve Oyun: Oyun çocuğun merakını ve keşfetme duygusunu karşılamaya yarayan bir araçtır. Çocuk oyun ile birlikte neden-sonuç ilişkisi kurmayı, akıl yürütmeyi, seçimler yapmayı, belli bir hedefe doğru yürümeyi vb. becerileri öğrenebilir. Çocuk oyun yöntemi ile renk, şekil, boyut, sayma, zaman, mekân, hacim gibi kavramları öğrenip gerçek yaşantısında bu kavramları bilişsel işlemlerle birleştirebilir (Saçkes, 2014; Şahin, 2014).

Zekâ, çocuk ile birlikte gelişen bir kavramdır. Zekânın gelişimine çocuğun tüm yaşantısı ve gelişim alanları etki eder. Çocuğun algısı gelişir. Nesne korunumu, tersine çevrilebilirlik, madde korunumu gibi anlaşılması güç konular çocuğun gelişim düzeyine göre oyun ile anlatılabilir. Oyun çocuğun en etkili ve kalıcı öğrenme yollarından biridir (Koç, 2011). Çocuk, oyun oynarken eşleştirme, sıralama, gruplama, farklılık-benzerlik gibi bilişsel işlemleri öğrenir. Özellikle açık havada gerçekleştirilen oyunlar çocuğun yaratıcı düşünme gücünü olumlu yönde etkilemektedir. Hayal dünyasını çocuk oyun ile dışarı yansıtarak kendi bilgi ve deneyimlerini sosyal çevresinde ortaya koyabilir. Yapılan araştırmalar özellikle çocukluk döneminde açık havada oynanan oyunların bilişsel gelişime olumlu katkıları vurgulanmıştır (Koç Akran ve Kocaman, 2018; Yavuz ve Yavuz, 2018).

Çocuk oynadığı oyunlar ile algısını güçlendirebilir. Okul öncesi dönemde çocuğa gerekli bilgiler eğitsel oyunlar ile anlatılabilir ve oyun yöntemi ile çocuğun dikkatini toplama, el-göz koordinasyonu sağlanabilir.

Bilişsel gelişimi ve aynı zamanda psikomotor yetenekleri destekleyen "seke seke ben geldim" oyunu ile ilgili yapılan çalışmada oyunun çocuğun dikkat algısını geliştirdiği bilgisine ulaşılmıştır. Açık havada gerçekleştirilen yere yedi adet kare çizilerek oynanan sek sek oyunu çocuğun el-göz koordinasyonunu geliştirmektedir (Gelişli ve Yazıcı, 2016).

Fiziksel Gelişim ve Oyun: Oyun hareket becerisidir. Oyun ile birlikte bed kasları çalışır ve bu aktivitelerinin çoğunun açık havada yapılması güneşten vücudun maksimum derecede yararlanmasını sağlar. Oyun ile birlikte vücutta bulunan fazla ve negatif enerjiyi boşaltılmış olur.

Oyun, çocuğun büyük kas gelişimini desteklerken örneğin; koşma, zıplama, atlama, yakalama, itme, çekme hareketleri ile kaslar kasılma, uzama ve esneme halindedir. Oyun sırasında çocuğun yaptığı taklitler yineleyerek öğrendiği hareketleri her defasında daha da başarılı yerine getirdiğinden özgüveninin sağlıklı gelişmesine yardımcı olur. Çocuk oyun sırasında aynı hareketi tekrarladığında kas bu hareketi ezberler ve bir sonraki aşamada başarı ile hareketi tamamlar. Bu duruma kas hafızası denir (Durualp ve Aral, 2018).

Yeni yürümeyen başlayan çocuklar sık sık düşerler. Fakat bu durum sık sık yaşanır ve kas hafızası denilen olay devreye girer ve çocuk bir süre sonra düşmeden yürümeyi başarır. Çocuklar zamanla oynadıkları fiziksel hareket gerektiren oyunlarda kas hafızasının yardımıyla hareketleri kolay yapabilir ve yeni öğrendiği bir hareketi daha azimli çalışır. Başarma duygusu bu durumu kamçılar (Şahin, 2010).

Oyun ile çocuk doğa da bulunan hayvanları, nesnelere tanıma fırsatı bulur ve oyunlarında onların rollerine bürünür. Ayrıca oyun çocuğun duyularında hitap eder.

Oyun ile çocuk rahat, huzurlu ve mutlu bir ortamda öğrenme gerçekleştirir (Aral ve ark., 2001; Lindon ve Brodie, 2016).

Motor Gelişim ve Oyun: Çocuklar bazen koşma, atlama, zıplama vb. hareket gerektiren oyunlardan kaçarlar. Bu hareketleri yapmaya korkarlar veya çekinirler. Bu durum ya oyunu bilmedikleri içindir ya da daha önce yaşadığı bir durumdan ötürüdür. Bu gibi durumlarda çocuklara farklı aktivite oyunları ile yaklaşmalı ve onu zorlamadan oyunun içine dâhil etmeliyiz. Böylece çocuk oyun ile korkularından sıyrılıp psiko-motor davranışları yerine getirir (Şahin ve Şahin, 2013).

Oyun sadece büyük kas gelişimini değil küçük kas gelişimini de destekler. Kesme, katlama, yapıştırma, yoğurma maddeleri ile ortaya ürün koyma gibi faaliyetler çocukların küçük kas gelişimini destekler. Çocuğun gelişim evrelerine göre fırça kullanarak boya yapması, kalem tutması, pastel boya kullanması gibi etkinlikler çocuğun motor gelişimine katkıda bulunur. Ayrıca bisiklete binmek, top oynamak gibi materyal ile yapılan faaliyetlerde motor becerilere destek verir (Arı, 2008).

Açık havada gerçekleştirilen oyun etkinlikleri çocuklara bol oksijenli ortamda oyun fırsatı sunar. 24-36 aylık çocukların kas ve kemik gelişimi açısından güneşli bir ortamda olması önemlidir. Özellikle 24-36 aylık dönemde motor gelişim çok hızlı bir şekilde ilerler. İlk deneyimlerini yaşadıkları bebeklik döneminde çocukların bağımsızlıklarını elde ettikleri dönemdir. Sıçrama, atlama, tek ayak üzerinde durma gibi faaliyetlerle çocuk beden gücünün farkına varmaktadır. Çocuk artık bir yetişkinin kucağında olmaya ihtiyaç duymadan kendi istediği yere gidebilir (Gökbayrak, 2018).

Sosyal-Duygusal Gelişim ve Oyun: Çocuk canlı bir varlıktır. Çocukların iç dünyasına girebilmenin en iyi yolu oyundan geçer. Çocuklar oyun oynarken duygu ve düşüncelerini rahat bir biçimde ifade eder. Çocuklar oyun sırasında birçok duygusal ifade takınır; kızgınlık, mutluluk, kıskançlık, üzüntü gibi birçok durum ile

başa çıkmayı oyunla öğrenir. Oyun ile çocuğun kendine güveni artar ve çevresi ile iletişime rahatça geçebilir (Güneş, 2015).

Çocuklar hayvanları ve seslerini taklit etmeyi onlarla iletişim kurmayı çok severler. Oyunlarımız da hayvan ses ve taklitlerine yer vererek onları sevmeyi ve korumayı çocuklara öğretebiliriz. Bu yolla oyun eğitsel bir araç haline dönüşür. Çocuklara sorumluluk duygusu kazandırmak, kendine güvenini artırmak iç denetimini sağlamak, işbirliği yapma, arkadaşlarına ve çevresindekilere saygılı ve sevgili olma, disiplin gibi öz nitelikleri yine oyun ile kazandırabiliriz (Şahin ve Şahin, 2013).

Çocuk oyun ile içgüdüsel olarak düşüncelerini ifade edebilir yani çevresine söyleyemediği, ya da duygusal olarak yaşadığı kötü bir olayı oyuna yansıtarak sorunlarını çözebilir. Çocuğu oyun oynarken izleyerek onun fikirlerini ve duygularını anlayabiliriz. Çocuk oyun ile toplumsal rollere de bürünür. Örneğin; evcilik oynarken anne, baba olması, işe gitmesi, yemek pişirmesi gibi. Ayrıca toplumda yer alan etik kuralları da öğrenir. Çocuk aynı zamanda oyun ile cinsel kimliğini de bulur (Arı, 2008; Hughes, 2014).

Dil Gelişimi ve Oyun: Çocuklarda dil gelişimi genetik yatkınlık ve çevresel etkileşimle alakalıdır. Oyun çocuğun dil gelişimini desteklemek açısından büyük rol oynar. Oyun çocuğa zengin bir uyarıcı ortam sunar. Kelime dağarcığının gelişmesine destek verir ve çocuğun kendisini ifade etmesini öğrenmesini sağlar. Oyun sırasında çocuğun çevresi ile diyaloglara girmesi dil gelişimde olması gereken kavramları öğrenmesini sağlar. Sesleri doğru kullanmayı ve kelimelerin anlamlarını doğru öğrenmesine yardımcı olur. Çocuğun dil gelişimini desteklemek için sadece dil ile ilgili oyunlar değil, tüm oynan oyunlar çocuğun dil gelişimine yardımcı olur (Levine ve Munsch, 2014; Yavuzer, 2009).

Oyununun, içgüdü ve dil gelişimine etkilerini şöyle sıralayabiliriz.

- Sözcük kapasitesi artar.

- Kurduğu cümlelerin sıralı ve düzgün olması gerektiğini kavrar, bunu alışkanlık haline getirir.
- Duygu ve düşüncelerini rahatlıkla aktarabilir, karşısındaki kişiyle rahat konuşmayı öğrenir.
- Merakını gidermeyi, yeni bilgiler öğrenmeyi, öğrendiği bilgileri çevresindeki kişilere aktarma becerisi edinir.
- Objeleri, malzemeleri tanır, isimleri ezberler, objelerin ne işe yaradığını ve nesnelere kullanmayı öğrenir.
- Önceki tecrübelerine, bilgilerine, tasarımlarına, davranışlarına yeni bilgiler ekleyerek, kendini ve bilgilerini zenginleştirir.
- Nesnelere arasındaki farkları ve benzerlikleri, durumlar arasındaki farklılıkları ve benzer yönlerini ayırt eder.
- Oyun çocuğun soyut becerilerinin gelişmesine yardımcı olur (Koç, 2011).

1.9. Oyunların Gelişime Etkileri ile İlgili Türkiye’de Yapılan Çalışmalar

Gül’ün (2006), anasınıfına devam eden düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip 61-72 ay arası çocuklara sembolik oyun eğitiminin genel gelişim durumlarına etkisini incelemek amacı ile 24 çocuk ile yaptığı çalışmada oyunun psikomotor ve bilişsel gelişime olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur.

Alat ve ark. (2012), yaptığı çalışmada okul öncesi eğitimdeki çocukların açık hava etkinliklerine ilişkin öğretmen görüş ve uygulamalarını incelemiştir. Karadeniz bölgesinde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarında görevli 25 öğretmenle yapılandırılmış görüşme ve odak grup tekniği kullanarak görüş alınmıştır. Yapılan araştırmanın sonucu olarak açık havada gerçekleştirilen etkinliklere karşı olumlu düşünce besledikleri fakat uygulama kısmında yetersiz kaldıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin açık hava etkinliklerinin etkinlik olarak değil sadece bahar ve yaz aylarında çocukları bahçeye çıkarma nedeni olarak görmüşlerdir.

Fazlıoğlu ve ark. (2013), yaptığı oyun becerilerini değerlendirme ölçeği gúvenilirlik ve geğerlik çalışmasında oyunun çocuğun gelişimi açısından önemi vurgulanmıştır. Yapılan bu çalışma oyun becerilerinde yetersizlik yaşayan çocukları tespit ederek onlara becerilerini arttırmak için destek olacak önlemler alınmak istenmiştir.

Koçyiğit ve Başara Baydilek (2015), okul öncesi dönem çocuklarının oyun algularını incelemek úzere bir olgu çalışması gerçekleştirmiştir. Sonuç olarak çocukların oyun algısı kendi kontrolúnde olan ve isteyerek yaptığı erişkinlerin dâhil olmadığı bir aktivite olarak tanımladıklarını bulmuşlardır.

şahin ve zdemir (2015), okul öncesi çağındaki görme engelli çocukların oyun çeşitlilik ve komplike düzeyini arttırma-genişletme tekniğinin etkililiğini incelemiştir. Araştırmaya Ankara ilinde yaşayan 5-6 yaş aralığında ú ocuk dâhil edilmiştir. Çocukları araştırmaya dâhil ederken bir yetişkinle en az beş dakika boyunca oyun oynama kriteri aranmıştır. Araştırmanın sonucuna göre özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklara müdahale programı uygulanarak çocukların oyun becerilerinin geliştiği gözlenmiştir.

Ahmetoğlu ve ark. (2016), 40-86 aylık 442 çocukla birlikte Penn etkileşimli akran oyun leđi ebeveyn formunun geçerlilik ve gúvenilirlik çalışmasını yürütmüştür. Araştırmanın bulguları incelendiğinde akran oyunlarının önemi vurgulanmıştır. Çocuğun gelecekteki sosyal becerilerini olumlu yönde etkilediğini saptamıştır.

Gelişli ve Yazıcı (2016), Ankara ilinde 2014-2015 yılında gerçekleştirdikleri "seke seke ben geldim" isimli oyunun çocukların dikkat becerilerinin gelişimine etkisini incelemişlerdir. Araştırmaya bağımsız anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklar dâhil edilmiştir. Araştırmanın sonucunda "seke seke ben geldim" oyunun çocukların dikkat becerilerini olumlu yönde etkilediğine dair veriler elde edilmiştir. Araştırmacılar frekans ve yüzde değerleri hesaplayarak oyunun çocukların dikkat, algı gibi yeteneklerini geliştirici katkılarının bulunduğunu saptamıştır.

Arabacı ve Çıtak (2017), Ordu ilinde deneysel bir çalışma yaparak okul öncesi dönemdeki çocukların oyun ve açık alan etkinlikleri ile ilgili görüşlerini incelemiştir. Bu çalışma farklı yaş grubundaki çocuklarla birlikte gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonucu olarak çocukların nitelikli planlanan açık alanları tercih ettiği gözlenmiştir. Ulaşılan bu sonuca bakılarak yeni bir bahçe düzenlemesine gidilmiştir.

Birsen (2017), yaptığı yarı deneysel çalışmada oyunun ile yabancı dil öğrenimine katkılarını incelemiştir. 18 deney grubu, 18 kontrol grubu olmak üzere 36 ilkokul birinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen bu çalışmada oyun temelli bir yabancı dil eğitimi kullanılmış ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Gürbüz ve ark. (2017), eğitsel şarkı ve oyun becerilerinin öğrencilerin akademik başarısı üzerine etkilerini incelemiştir. Bayburt ilinde ilköğretime devam eden 38 öğrenciyle yedi hafta boyunca devam eden bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada 22 öğrenci deney grubunda 16 öğrenci ise kontrol grubunda yer almıştır. Deney grubunda yer alan öğrencilere eğitsel şarkı ve oyunlarla öğretim yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler incelendiğinde eğitsel şarkı ve oyunların çocukların öğretimine olumlu katkıları olduğu bulguları saptanmıştır. Oyun ve şarkıların öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkilerinin kalıcı olduğu ve eğitim yaşantılarına katkılarının olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

Erbil Kaya ve ark. (2017), araştırmaya katılan dokuz gönüllü okul öncesi öğretmenliği lisans bölümüne devam eden öğretmen adayları ile birlikte okul öncesi öğretmeni adaylarının oyun temelli öğrenmeye bakış açıları ve uygulama yansımalarına yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmaya katılan dokuz öğretmen adayı öğretmenlik uygulaması dersi almaktadır. Öğretmen adaylarından uygulama için oyun temelli bir program hazırlamaları istenmiştir. Hazırladıkları planları uygulama yaptıkları kurumda uygulayarak gözlem yapmaları ve sonuçlarını araştırmacılarla paylaşmaları sonucunda araştırmanın verileri elde edilmiştir. Yapılan çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının oyun temelli öğrenme programlarının çocuğun gelişimini olumlu yönde etkilediğinin farkındalığına sahip olduğu vurgusu

yapılmıştır. Ayrıca öğretmen adayları oyunu bir öğretim yöntemi olarak kullanmanın önemini beyan etmişlerdir.

Durualp ve Aral (2018), çocukların küçük kas ve büyük kas gelişimlerine oyun faaliyetlerinin etkisini incelemişlerdir. 80 çocuk üzerinde yapılan araştırmada 40 çocuk deney, 40 çocuk ise kontrol grubu içerisinde yer almaktadır. Deney grubunda yer alan çocuklara sekiz hafta süresince haftada üç defa oyun etkinlikleri uygulanmıştır. Çocuklara uygulanan ön test son test sonuçları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Deney grubunda yer alan çocukların test sonuçlarına göre kaba motor ve ince motor becerilerinin olumlu yönde arttığı saptanmıştır. Çocuklara uygulanan oyun etkinliklerinin çocukların motor becerilerine olumlu katkıları gözlenmiştir.

Sapsağlam (2018), okul öncesi dönem çocuklarının değişen oyun tercihleri ile ilgili yaptığı çalışmada toplamda 110 çocukla birlikte çalışmıştır. Üç yaş grubundan 20, dört yaş grubundan 40, beş yaş grubundan ise 50 tipik gelişim gösteren ve bağımsız anaokuluna devam eden bir örneklem üzerinden çalışmasını yürütmüştür. Araştırmada, çocuklara farklı oyunlar sunularak tercih yapmaları istenmiş ve neden bu oyunu tercih ettikleri sorulmuştur. Çocukların oyun tercihlerinin istatistiksel sonuçları incelendiğinde, çocukların oyunları rastgele seçmediği, eğlenceli ve ilgi çekici olması, oyuna karşı olan ilgisi, oyunun fiziksel görünümü gibi etkenlere göre tercih yaptığı gözlenmiştir.

1.10. Oyunların Gelişime Etkileri İlgili Dünyada Yapılan Çalışmalar

Van Oers (2003), erken çocukluk döneminde oyunun öğrenmeye etkileri ile ilgili yaptığı çalışmasında oyunun erken çocukluk dönemindeki öğrenme sürecine olumlu etkilerinin olduğundan bahsetmiştir. Bu çalışmada erken çocukluk döneminde gerçekleştirilen faaliyetlerin kalitesi sorgulanmış ve çocukların oynadıkları oyunların niteliği ve öğrenmelerine etkisinin ne kadar faydalı olacağına ilişkin bilgi aranmıştır. Çocuklar için mevcut olan etkinliklerin kültürel değerleri ve eğlenceli olup olmadığı sorularına yanıt aranmıştır. Oyun temelli öğrenme

programlarının etkisi araştırmada tartılmıştır. Araştırmanın sonucunda erken çocukluk döneminde açık havada veya kapalı ortam oyunlarının var olduğu öğrenme programlarının çocuğun gelişimine faydalı olduğu gözlenmiştir. Oyun ortamı çocuk için öğrenme fırsatı yaratan eğlenceli bir aktivitedir.

Waite (2010), iki-on bir yaş çocuklar için öğrenme faaliyetlerinde dış mekânın etkilerini incelemiştir. Araştırmada özellikle kırsal kesimde yaşayan çocukların oyun algıları ve çocukların eğitim faaliyetlerinde açık hava deneyimlerinin yeri vurgulanmıştır. Bu araştırma İngiltere'de 439 okulda gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ayrıca beş vaka incelemesi yapılmıştır. Bir yıl süren bir eğitim programı uygulanmıştır. Çocuk bakıcısı ve okul öncesi öğretmenleri ile anket uygulanmıştır. Araştırmacılar daha sonrasında açık havada gerçekleştirilen etkinliklerin çocukların gelişimlerine etkilerini incelemek ve çocukların görüşlerini almak için çocuklarla görüşme gerçekleştirmişlerdir. Araştırma farklı boyutlarla ele alınmış ve farklı ortamlarda görüşmeler yapılmıştır. Araştırma yapılan okullarda iki yaş ğrenci bulunmamasından kaynaklı yaş aralığı dört-on bir olarak belirlenmiştir. Çocuklara yaşlarına uygun olarak etkinlikler hazırlanarak uygulanmıştır. Özellikle dört- altı yaş aralığında olan çocukların açık havada oynadığı oyunların öğrenme faaliyetlerine etkisinin olumlu yönleri araştırma sonuçlarında vurgulanmıştır.

Sterman ve ark. (2014), açık havada oyunun planlanması ve aile ile hkmetin etkisini incelemişlerdir. Açık hava oyunları çocukların gelişimlerine olumlu etkiler yaratır. Açık havada gerçekleştirilen faaliyetler eğlenceli ve yer sınırlaması olmadığı için çocukların rahat hareket ettiği ortamlar yaratır. Araştırmacılar, açık hava etkinliklerine hkmetin ve engelli ailelerin bakış açılarını ve tutumlarını incelemiştir. Açık hava oyunları birçok açıdan değerlendirmeye alınmıştır. Engelli çocuklar ve tipik gelişim gösteren çocuklara eşit fırsat sunup sunmadığı ailelerin düşünceleri, yerel yönetim çalışanları ve ilgili dernek temsilcileriyle yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak saptanmıştır. Açık hava oyunlarının çocukları bir araya getirerek daha fazla etkileşime geçmesine olanak sağladığı araştırma bulguları arasında yer almıştır. Açık hava alanlarını farklı yönlerden ele

olarak inceleyen araştırmacılar bölgesel etkilerin açık hava oyunlarına etkisi olduğu vurgusu yapmıştır.

Mcclintic ve Petty (2015), yaptığı bir araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin açık hava oyunlarına ilişkin inanç ve uygulamalarını ortaya koymuştur. Günümüzde çalışan annelerin sayılarının artmasıyla birlikte çocuklar kapalı ortamlarda daha fazla vakit geçirmektedir. Çocuklar evde geçirdiği bu süre içinde açık hava etkinliklerinden uzak kalmaktadır. Kurumlarda eğitim programlarının içinde açık havada gerçekleştirilen etkinlikler ise çok az yer almaktadır. Öğretmenler çocuklarla birlikte sınıf ortamında oyun etkinliklerini gerçekleştirmektedir. Araştırmacılar öğretmenlerin açık havada oynanan oyunlarla ilgili düşüncelerini saptamak için nitel bir araştırma ortaya koymuşlardır. Araştırmada 10 kadın öğretmen ve bir erkek müdür ile görüşülmüştür. Araştırmada iki soru sorulmuştur. Sonuç olarak öğretmenler çocukların açık havada daha fazla vakit geçirmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Ansari ve ark. (2015), açık hava oyunlarının süresinin ve eğitim programlarının çocukların beden kitle endeksi (BKİ) değişikliğine etkisi olup olmadığını vurgulayan bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırma, obezite ile başlangıçta mücadele etmeyi hedefleyen ve çocukların oyun etkinliklerinin sağlıklı gelişimlerini olumlu yönde etkilerini savunmaktadır. Açık alanda oyun ve çocukların değişimi ile ilgili olan bu çalışma 2810 çocuk ile birlikte gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çocukların periyodik olarak 37 dakika boyunca açık havada oyun oynamaları üzerine bir program geliştirilmiştir. Bu araştırmanın sonuçlarına bakıldığında obezite riski taşıyan çocuklar için yaptıkları günlük egzersizlerin faydalı olduğu bulgularına rastlanmıştır.

Pooja ve ark. (2015), çocuk sağlığında aktif oyun fırsatları çalışmasında 98 çocukla birlikte çalışmıştır. Araştırmacılar özellikle okul öncesi dönemde olan çocukların fiziksel aktivite algısını değerlendirmeyi hedeflemiştir. Araştırmada 50 gün boyunca çocukların uyku aktiviteleri, açık havada gerçekleştirdikleri oyun zamanları, oyunsuz zamanları, iç mekândaki oyun zamanları ayrı ayrı kategorize

edilerek gözlenmiştir. Araştırmaya 10 çocuk bakım merkezinden 98 çocuk dâhil edilmiştir. Çocukların ortalama yaş aralığı dört buçuk civarındadır ve %49'u kızdır. Araştırmanın sonucunda çocukların kurum içinde geçirdikleri sürenin sadece 33 dakikasını açık havada geçirdiği bilgisine ulaşmışlardır. Araştırmacılar çocukların sağlığı açısından uyku aktivitelerinin ve dışarıda ki oyun aktivitelerinin arttırılması yönünde sonuçlar elde etmişlerdir. Araştırmanın bulguları incelendiğinde çocukların hareketsiz olduğu ve daha fazla hareketli etkinliğe ihtiyaçları olduğu ve özellikle açık havada geçirdikleri sürenin uzatılması gerekliliği saptanmıştır.

Little (2015), anneler ile birlikte yaptığı çalışmasında annelerin çocuk oyun alanlarında ki risk alma inançları ile oyun alanlarında ki riskleri incelemiştir. Araştırmaya 48-64 aylık çocuğu olan 26 anne dâhil edilmiştir. Annelere açık hava oyunları hakkında sorular sorulmuştur. 21 anne risk faktörleri hakkında olumlu cevap verirken sekiz anne olumsuz düşüncede olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonucunda riskli oyun grubu içinde yer alan oyunlara da çocukların gelişimsel olarak ihtiyaç duyduğu ve annelerin bu konuda bilinçli olduğu vurgusu yapılmıştır.

Jayasuriya ve ark. (2016), üç-beş yaş arası çocuğu olan ebeveynlerle yaptığı çalışmada ebeveynlerin açık hava oyunları ile ilgili görüşlerini incelemiştir. Araştırmaya 98 ebeveyn katılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda özellikle çocukluk çağlarında açık hava oyunlarının çocuklar için fırsat olduğu savunulmuş ve oyunun gelişime olumlu katkıları vurgulanmıştır.

Frost ve Sutterby (2017), alan yazında tarama yaparak oyunun çocuğun tüm gelişim alanlarını olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır. Açık hava oyunlarının gerekliliği fakat park ve bahçelerde bulunan aletlerin bakımının önemi ile ilgili vurgu yapmıştır. Açık havada gerçekleştirilen etkinliklerde çocukların etkileşiminden ve birbirlerini nasıl etkilediklerinden bahsetmiştir. Yaptıkları çalışmada oyun parklarının güvenliklerinden bahsetmişlerdir.

Morrier ve Ziegler (2018), otizm spekturum bozukluğuna sahip çocuklarla ve sahip olmayan çocuklarla açık havada gerçekleştirilen oyun ders programının

uygulanmasından sonra ki sosyal davranışlarını incelemişlerdir. On otizim spekturum bozukluğuna sahip çocuk ve 25 tipik gelişim gösteren çocuk olmak üzere toplam 35 çocuk bu araştırmaya dâhil edilmiştir. Tipik gelişim gösteren ve otizim spekturum bozukluğu olan çocukların birlikte oynayabileceği, 15 dakika süren oyunlarla bir program oluşturuldu. Özellikle çocukların aşına olduğu oyunlar tercih edilmiştir. Çocukların rahat etkileşime geçmesi için bildikleri oyun ve şarkılar kullanılmıştır. Oyun uygulamalarını gerçekleştirdikten sonra otizimli çocukların sosyal davranışlarında artış gözlemlenmiştir.

Doğan ve ark. (2018), Türkiye'de ve Çek Cumhuriyetinde ilköğretim öğrencilerinin çizgi çalışmaları ve tekniği ile oyun ilişkisini incelemişlerdir. Çek Cumhuriyetinden 19 Türkiye'den ise 40 çocuk araştırmaya dâhil edilerek çizimleri ve resimleri incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde hem Türkiye'de hem de Çek Cumhuriyetindeki kültürel farklıklar çocukların oyunlarına ve çizimlerine yansıdığı görülmektedir.

Bu bilgiler doğrultusunda araştırmada, 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişimlerine olan etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırma 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyunların gelişimlerine etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişimlerine etkilerini belirlemek amacıyla ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel araştırma deseninden faydalanmıştır (Büyüköztürk ve ark., 2018; Karasar, 2012). Araştırmada, bağımlı değişken; 24-36 aylık çocukların gelişim alanları, bağımsız değişken; çocukların gelişim alanları üzerine etkisi incelenen uzmanlardan görüş alarak hazırlanan açık havada oynanan oyun etkinlikleridir. Deney grubuna katılan çocuklara MEB eğitim planına ek olarak açık havada oynanan oyun etkinlikleri uygulanmıştır. Kontrol grubundaki çocuklar kendi okul öncesi eğitim programlarına devam etmişlerdir.

Araştırmanın ön test-son test kontrol gruplu deseninin sembollerle gösterimi aşağıda verilmiştir:

ÖN TEST		SON TEST
DG R O ₁	X	O ₃
KG R O ₂		O ₄

Bu desende semboller;

DG: Deney grubunu,

KG: Kontrol grubunu,

R: Deneklerin gruplara yansız atandığını,

O₁-O₃: Deney grubunun ön test, son test ölçümlerini,

X: Deney grubundaki çocuklara uygulanan açık havada oynanan oyun etkinliklerini,

O₂-O₄: Kontrol grubunun ön test ve son test ölçümlerini göstermektedir.

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde İstanbul/Silivri ilçe merkezinde bulunan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı bağımsız kreş ve gündüz bakım evlerine devam eden ve tipik gelişim gösteren 24-36 aylık çocuklar oluşturmuştur. Bu doğrultuda, Silivri ilçe merkezinde bulunan kreş ve gündüz bakım evleri listelenmiş ve 0-36 aylık çocuklar için eğitim veren dört kurum olduğu saptanmıştır. Deney ve kontrol grubunu oluşturacak kreş ve gündüz bakım evleri arasından, kurum yöneticilerinin görüşlerine göre, çocuk sayıları ve sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri dikkate alınarak iki kurum belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubuna alınacak çocukların sosyoekonomik ve kültürel özelliklerinin benzer olmasına özen gösterilmiştir. Belirlenen iki kurumdan biri deney diğeri kontrol grubu olarak basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle yansız olarak atanmıştır (Özdemir, 2008). Bu doğrultuda; deney grubundaki kuruma devam eden 24-36 aylık 20 çocuk ve kontrol grubundaki kuruma devam eden 24-36 aylık 17 çocuk olmak üzere araştırmaya toplam 37 çocuk dâhil edilmiştir. Uygulamaların devam ettiği süreçte deney grubunda bulunan ve okula kayıt yaptıran beş çocuğun eğitime devam etmemesi, kontrol grubundaki üç çocuğun uygulama yapılan günlerin dışında kuruma gelmesi ve iki çocuğun devam etmemesi nedeniyle

araştırmaya alınmamıştır. Araştırma, deney grubunda 15 çocuk kontrol grubunda 12 çocuk olmak üzere toplam 27 çocukla gerçekleştirilmiştir.

Kurum yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyinin birbirine yakın olduğu düşünülen iki kreş ve gündüz bakımevi deney ve kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmaya alınan çocukların birbirinden etkileneceği varsayılarak deney ve kontrol grubunda yer alan kurumların ayrı olması tercih edilmiştir. Özellikle çocuklar oyunları açık havada oynayacağı için farklı okullar olması uygun görülmüştür. Seçilen kurumlarda öğretmenler ve yöneticiler ile görüşülmüş araştırmanın amacı ve uygulanacak oyun etkinliklerinin içeriği anlatılmıştır.

Deney ve kontrol grubuna dâhil edilen çocuklara ait sosyo-demografik özellikler Çizelge 2.1’de verilmiştir.

Çizelge 2.1. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocuklara Ait Sosyo-Demografik Özellikler

Çocukların Sosyo-Demografik Özellikleri	Deney		Kontrol	
	n	%	n	%
Cinsiyet				
Kız	8	53,3	8	66,7
Erkek	7	46,7	4	33,3
Kardeş Sayısı				
Kardeşi Yok	8	53,3	5	41,7
1 Kardeş	5	33,3	6	50
2Kardeş	2	13,3	1	8,3
Çocuğun Yaşı				
24-28 Ay	5	33,3	2	16,7
29-33 Ay	8	53,3	5	41,7
34 Ay ve Üstü	2	13,3	5	41,7
Açık Alanda Oyun Oynadığı Saat Aralığı				
0-1 Saat/Gün	9	60	6	50
2-3 Saat/Gün	4	26,7	3	25
3 Saat ve Üstü/Gün	2	13,3	3	25
Toplam	15	100	12	100

Deney grubundaki çocukların; %53,3’ü kız, %53,3’ü tek çocuk, %53,3’ü 29-33 aylık ve %60’ı günde 0-1 saat açık havada oyun oynamaktadır.

Kontrol grubundaki çocukların ise; %66,7'sinin kız, %50'sinin bir kardeşe sahip, %41,6'sının 29-33 aylık olduğu ve %50'sinin günde sıfır ila bir saat arasında açık havada oyun oynadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan çocukların ebeveynlerine ait sosyo-demografik özelliklere dair bilgiler Çizelge 2.2'de verilmiştir.

Çizelge 2.2. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların Ebeveynlerine Ait Sosyo-Demografik Özellikler

Ebeveynlerin Sosyo-Demografik Özellikler	Deney		Kontrol	
	n	%	n	%
Annenin Yaşı				
20-30 Yaş	3	20	2	16,7
31-40 Yaş	12	80	9	75
41-50 Yaş	-	-	1	8,3
Babanın Yaşı				
31-40 Yaş	14	93,3	10	83,3
41-50 Yaş	1	6,7	2	16,7
Anne Çalışma Durumu				
Çalışıyor	11	73,3	7	58,3
Çalışmıyor	4	26,7	5	41,7
Baba Çalışma Durumu				
Çalışıyor	15	100	12	100
Annenin Eğitim Durumu				
Lise Mezunu	7	46,7	6	50
Üniversite Mezunu	8	53,3	6	50
Babanın Eğitim Durumu				
Lise Mezunu	2	13,3	3	25
Üniversite Mezunu	12	80	7	58,3
Yüksek Lisans Mezunu	1	6,7	2	16,7
Aylık Gelir				
1001-2000 TL	2	13,3	1	8,3
2001-3000 TL	2	13,3	5	41,7
3001 TL ve Üstü	11	73,3	6	50
Evinizde Yaşayan Kişiler				
Aile Büyükleri	2	13,3	1	8,3
Bakıcı	1	6,7	3	25
Diğer	12	80	8	66,7
Toplam	15	100	12	100

Deney grubundaki çocukların annelerinin; %80'inin 31-40 yaşları arasında, %73,3'ünün çalıştığı, %53,3'ünün üniversite mezunu olduğu, babalarının; %93,3'ünün 31-40 yaşları arasında, tamamının çalıştığı, %80'inin üniversite mezunu olduğu saptanmıştır.

Kontrol grubundaki çocukların annelerinin; %75'inin 31-40 yaşları arasında, %58,3'ünün çalıştığı ve %50'sinin üniversite mezunu olduğu, babalarının; %83,3'ünün 31-40 yaş arasında, %58,3'ünün üniversite mezunu ve tamamının çalıştığı belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada çocukların ve ebeveynlerinin genel özelliklerini belirlemek amacı ile “Aile Bilgi Formu”, çocukların gelişim düzeylerini değerlendirmek amacıyla Temel ve ark. (2004) tarafından geliştirilmiş “Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA)” kullanılmıştır.

2.3.1. Aile Bilgi Formu

Deney ve kontrol grubunda yer çocukların ve anne-babalarının sosyo-demografik özelliklerinin detaylı olarak incelenmesi için “Aile Bilgi Formu” (Ek 1) hazırlanmıştır. Bu formda anne babanın yaşı, öğrenim durumu, mesleği, çocuğun yaşı ve cinsiyeti gibi bilgilere ait sorular yer almaktadır.

2.3.2. Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı

Gazi Erken Çocukluk Gelişimi Değerlendirme Aracı (GEÇDA), Temel ve ark. tarafından 2004 yılında geliştirilmiştir. Temel ve ark. aracı geliştirmek için 1993-1994 yılları arasında çalışmalara başlamıştır. Ölçeğin ilk hali hazırlandıktan sonra Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Bölümü Uygulama Anaokulunda 42 kişilik çocuk grubu ile birlikte uygulamışlardır. Uygulamanın sonuçları değerlendirilip, gerekli görülen değişiklikler yapıldıktan sonra uzman görüşüne sunulmuş ve öneriler doğrultusunda form geliştirilmiştir. Form son haliyle Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından ağırlıklı küme örnekleme yöntemi kullanılarak saptanan Ankara ili merkez ilçelerine bağlı alt, orta, üst sosyo-

ekonomik koşullardaki yerleşim birimlerinden her bir ay grubundan 30 çocuğa yapılmak üzere 1890 çocukla uygulanmıştır. Elde edilen verilerle geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları sonuçlarında maddelere düzenlemeler yapılmıştır. Araç, 1997 yılında en son düzenlenen haliyle Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından belirlenen 200 bin ve üzeri nüfusa sahip 21 ilde tüm sosyo-ekonomik düzey gruplarını kapsayacak şekilde ağırlıklı küme örnekleme yöntemi ile belirlenen toplam 4242 çocuğa uygulanmıştır. Elde edilen bulgularla Türkiye örnekleminin norm çalışmaları yapılmıştır.

GEDA 0-72 ay Türk çocuklarının gelişimlerini ayrıntılı olarak değerlendirecek, eğitim yaşantılarının düzenlenmesinde ve çocuklardaki gelişimsel geriliklerin erken tanılanmasında çocuğun gözlemlenmesi ve gereken durumlarda çocuğu yakından tanıyan anne, baba veya öğretmeninden bilgi almak yoluyla uygulanmaktadır. GEDA'da; Psikomotor, Bilişsel, Dil ve Sosyal-Duygusal gelişim olmak üzere dört alt testten oluşmaktadır. Psikomotor gelişim 73, Bilişsel gelişim 60, Dil gelişimi 60, Sosyal-Duygusal 56 olmak üzere toplam 249 soru bulunmaktadır. Aracın yaş aralıklarının belirlenmesinde, gelişim dönemlerine ve hızlarının farklılaşması dikkate alınarak yirmi bir alt yaş aralığı kullanılmıştır. GEDA standart bir malzeme seti kullanılarak uygulanmaktadır. Her bir madde uygulanırken çocukla oyun oynuyormuş gibi gerçekleştirilmelidir. Elde edilen bulgularla Türkiye örnekleminin norm çalışmaları yapılmıştır.

GEDA standart bir malzeme seti kullanılarak uygulanmaktadır. Her bir madde uygulanırken çocukla oyun oynuyormuş gibi gerçekleştirilmelidir. Her bir maddenin uygulamasından sonra test kâğıdında maddenin karşısına ocuk o maddeyi başarıyorsa "1" başaramıyorsa "0" yazılmalıdır. Uygulamaya ocuğun takvim yaşından bir dönem önce başlanmalıdır (Temel ve ark., 2005).

2.4. Veri Toplama Yöntemi

Veri toplama aşamasından önce araştırma yapılacak iki kurum ile görüşülmüş gerekli resmi izinler alınmıştır. Kurum izinlerinin alınmasının ardından Ankara Üniversitesi Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır. Deney grubunda yer alan kreş ve gündüz bakım evinde çalışan öğretmenlere uygulanacak oyun etkinlikleri ile ilgili bilgi verilmiştir. Ayrıca deney ve kontrol grubundaki çocukların ailelerine uygulanacak olan GEÇDA ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Veri toplama araçları uygulanmadan önce birkaç defa kreş ve gündüz bakım evleri ziyaret etmiş ve çocukların sınıf ortamlarında bulduktan sonra ön testler uygulanmaya başlamıştır.

Çocukların gelişimlerini değerlendirmek amacıyla 04.10.2017-27.10.2017 tarihleri arasında deney ve kontrol grubunda bulunan çocuklara GEÇDA ön test olarak uygulanmıştır. Uygulama esnasında yöneltilen soruları tam algılamayan çocuklara değerlendirme aracının sınırlılıkları içerisinde sorular tekrar edilmiştir. Uygulama çocukların boyuna uygun masa ve sandalyede, sessiz, aydınlık, çocuğun dikkatini dağıtacak eşyalardan arındırılmış, kendi sınıfının dışında gerçekleştirilmiştir. Ön testler deney grubunda okulun ikinci katında bulunan kullanılmayan boş sınıfta kontrol grubunda ise bekleme salonu olarak kullanılan odada yapılmıştır. Uygulama uygulayıcı ve çocuk karşılıklı sandalyelere oturarak gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme aracında yer alan bazı soruların cevabı çocuğu yakinen tanıyan anne, baba veya öğretmenlerden alınmıştır. Teste katılan her bir çocuğun uygulama süresi ortalama 20-30 dakika sürmüştür. GEÇDA ile elde edilen sonuçlar her çocuk için ayrı var olan aracın üzerine uygulama esnasında uygulayıcı tarafından kaydedilmiştir.

Araştırmacı çocukların oyun zamanında çocukların gelişim dönemlerini göz önüne alarak hazırladığı oyun etkinliklerini uygulamak amacıyla sınıf öğretmenin desteğiyle çocukları hazırlamıştır. Çocuklar dışarı çıkmaya hazır olduktan sonra hep birlikte bahçeye çıkmıştır. Araştırmacı, çocuklara oynayacakları etkinliğinden bahsetmiş ve hep birlikte oyunlar oynanmıştır.

Deney grubundaki çocuklarla sekiz hafta ve haftada üç gün (24 gün) günde bir oyun olmak üzere toplam 24 oyun etkinliği gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubunda yer alan çocuklar sınıf öğretmenin hazırladığı program dâhilinde eğitimlerine devam etmiştir.

Açık havada gerçekleştirilecek oyun etkinlikleri, okul öncesi ve çocuk gelişimi alanlarından beş uzmana gönderilmiş ve görüşleri alınmıştır. Görüşler doğrultusunda oyunlar tekrar düzenlenerek çocukların gelişim düzeylerine, ilgi ve becerilerine göre düzenlenerek programa hazır hale getirilmiştir. Oyun etkinliklerinin seçimi yapılırken mevsim fark etmeksizin açık havada gerçekleştirilebilir olmasına dikkat edilmiştir. Oyun etkinlikleri her hafta üç gün oynanacak şekilde toplamda 24 oyun etkinliği hazırlanmıştır. Program sekiz hafta sürmüştür. Oyun etkinlikleri, çocukların gelişim basamaklarına göre hazırlanmış ve MEB 0-36 aylık çocuklar için eğitim programında yer alan göstergeler değerlendirilerek oyun etkinlikleri hazırlanmıştır.

Kontrol grubunda yer alan çocuklara hazırlanan programlar uygulanmamış, kontrol grubu sınıf öğretmenin günlük plan ve etkinlik plan uygulamalarına süreç boyunca devam edilmiştir.

Hazırlanan tüm oyun etkinliklerinin uygulaması bittikten sonra deney ve kontrol gruplarına 16.01.2018-23.01.2018 tarihleri arasında son test olarak GEÇDA uygulanmıştır.

2.5. Açık Havada Oynanan Etkinlikler

Açık havada gerçekleştirilmek üzere 0-36 aylık çocuklar için eğitim programı doğrultusunda, 24-36 aylık çocukların gelişim özellikleri göz önünde bulundurularak 24 adet oyun etkinliği hazırlanmıştır. Hazırlanan oyun etkinlikleri alan uzmanlarına (iki okul öncesi öğretmeni, iki çocuk gelişimi uzmanı ve bir psikolog) gönderilmiş ve gelen görüşler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılarak son hale getirilmiştir.

Uzman görüşleri alınarak, sekiz hafta boyunca her gün bir oyun olmak üzere haftada üç gün etkinlik gerçekleştirilecek biçimde 24 adet oyun etkinliği hazırlanmıştır. Oyun etkinlikleri çocukların tüm gelişim alanlarını destekleyecek şekilde hazırlanmış ve göstergeler gelişim düzeylerine ve yaşlarına uygun seçilmiştir. Bu oyun etkinlikleri tesadüfi olarak ve çocukların gelişim düzeylerindeki olağan artış göz önüne alınarak sıralanmıştır. Oyun etkinliklerinde kullanılan materyaller, çocukların ilgisini çekecek, oyunu eğlenceli hale getirecek biçimde seçilmiştir.

Sınıf öğretmeni çocuklara uygulayıcıyı tanıtmış ve oyun zamanını birlikte geçireceğini söylemiştir. Her oyun etkinliği öncesi çocuklar havaya uygun halde giydirilmiş ve bahçeye çıkmıştır. Her oyun etkinliği ortalama 15-20 dakika sürmüştür.

Araştırmaya süresince uygulanan etkinliklerin isimleri Çizelge 2.3'te verilmiştir.

Çizelge 2.3. Etkinlikler ve Uygulama Haftaları

Oyun Etkinliğinin Adı	Uygulama Haftası
Ritmik Zıplama, Soframızı Kuralım, Zıp Zıpla	1. Hafta
Paketini Bul, Piknikteyiz, Topik Toplar	2. Hafta
Halkalar Bende, Kurdeleler Dansta, Ne Görüyorsun	3. Hafta
Balık Tutma, Boya Boya, Hedefi Bul	4. Hafta
Atlar, Bahçemdeki Hayvanlarım, Kuleler	5. Hafta
Boncuklar İpte, Haydi Sor, Minik Ahtapot	6. Hafta
Akvaryum taşları, Kurabiye Canavarı, Otoparkım	7. Hafta
Balerin, Bisikletler, Sorucu Kurdele	8. Hafta

Hazırlanan 24 oyun etkinliğinden bazıları örnek olarak seçilmiştir. 1., 7. ve 8. hafta oyunlarından örnekler aşağıda yer almaktadır.

OYUN ETKİNLİĞİNİN ADI : Zıp Zıp Zıpla

OYUN ETKİNLİĞİNİN SIRASI : 1. Hafta

GELİŞİM GÖSTERGESİ:

Bilişsel

31-36.5. Tek ve çift kavramlarını içeren yönergelere uygun davranır.

Sosyal- Duygusal

31-36.1. Yaşlılarıyla birlikte oyun oynar.

Kaba-Motor

31-36.9. Tek ayak üzerinde sıçrar.

KULLANILACAK MATERYALLER : Sarı ve mavi karton

ÖĞRENME SÜRECİ :

Öğretmen sarı ve mavi kartonlardan daireler oluşturur. Her çocuğun önüne bir sarı daire bir de mavi daire koyar ve şöyle der; “sarı sarı çiçekler tek tek dolaşır” dersem tek ayakla sarı kartonun üstüne sıçrayın. Eğer “mavi mavi bulutlar hep çift gezer” dersem çift ayak mavi kartona sıçrayın der. Çocuklar öğretmenin verdiği yönergeler doğrultusunda önlerindeki kartona sıçrar.

OYUN ETKİNLİĞİNİN ADI : Akvaryum Taşları

OYUN ETKİNLİĞİNİN SIRASI : 7. hafta

GELİŞİM GÖSTERGESİ:

İnce-Motor

31-36.1. Modele bakarak yuvarlak çizgi çizer.

31-36.2. Kağıdı keser.

KULLANILACAK MATERYALLER : Kâğıt, makas, boya kalemleri, küçük bir fanus, kâğıt balık ve biraz kum

ÖĞRENME SÜRECİ :

Öğretmen çocukların dikkatini çekmeye çalışır ve onları bahçede hazırlanmış olan etkinlik masasına yönlendirir. Öğretmen her çocuğa kâğıt ve kalem verir çocuklara birer model daire verir ve çocuklardan kâğıtlarına daire çizmesini ister. Çocuklar model dairelerini kullanarak kendi dairelerini çizerler. Daha sonra çocuklar bu daireleri boyar ve öğretmen yardımı ile keser. Öğretmen şimdi bu daireler bizim küçük akvaryum taşlarımız olsun. Haydi, bakalım herkes dairelerini fanusun içine koysun der. Öğretmen önceden hazırladığı içine biraz kum doldurduğu cam fanusu

çocuklara uzatır ve herkesin dairesini fanusa koyması için çocuklara rehberlik eder. Öğretmen daha sonra önceden kendi hazırlamış olduğu kâğıt balığı da akvaryumun içine koyar ve çocuklara teker teker gösterir. Çocuklarla birlikte balık sınıfın seçilen yerine konur.

OYUN ETKİNLİĞİNİN ADI : Sorucu Kurdele

OYUN ETKİNLİĞİNİN SIRASI : 8. hafta

GELİŞİM GÖSTERGESİ:

Dil

25-30.5. Basit cümlelerde zamir kullanır.

25-30.6. Basit cümlelerde edatları kullanır.

KULLANILACAK MATERYALLER : Bir adet renkli kurdele

ÖĞRENME SÜRECİ :

Öğretmen çocukları çember şeklinde toplar ve eline bir kurdele alır. Şimdi bu kurdele benim arkadaşım ve o kimi seçerse ona bazı sorular soracağım der. Öğretmen kurdeleyi birkaç kez havada sallar ve yere doğru atar. Kurdele kimin önüne düşerse öğretmen o çocuğa cevap olarak edat ve zamir kullanacağı sorular sorar. Örneğin: Kimin kazağı kırmızı? Kediler ne kadar büyük? vb. sorular sorulur. Tüm çocuklara benzer sorular yöneltilir ve çocukların cevaplama istenir. Oyun tüm çocuklarla soru-cevap sohbeti yapılanaya kadar devam eder.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma İstanbul Silivri ilçesinde kreş ve gündüz bakım evine devam eden 24-36 aylık tipik gelişim gösteren çocuklar ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma Ağustos 2017- Mart 2018 tarihleri ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.

2.7. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmada, ön test ve son test olarak kullanılan GEÇDA'nı kullanabilmek amacıyla uygulayıcı sertifikası alınmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için; araştırmanın yapılacağı deney ve kontrol grubu olan iki kreş ve gündüz bakım evinden yazılı resmi izin, Ankara Üniversitesi Etik Kurul Başkanlığı'ndan yazılı onay (EK-3) alınmıştır.

Araştırmaya dâhil edilen 24-36 aylık tipik gelişim gösteren çocuğu olan tüm annelere araştırma ile ilgili bilgi verilerek Onam Formu ile yazılı onamları alınmıştır.

2.8. Verilerin Değerlendirilmesi ve Analizi

GEÇDA ile toplanan verilerin analizlerinde IBM SPSS Statistics 20 programı kullanılmış ve istatistiksel anlamlılık sınırı $p>0,05$ olarak kabul edilmiştir. Elde edilen verilerin analiz yöntemi betimsel istatistik ve normallik testinden alınan sonuçlara göre belirlenmiştir. Çocukların GEÇDA puanı, verilerin analiz yöntemi; normallik testi ve varyansların homojenliği testinin sonuçlarına göre belirlenmiştir. Çocukların GEÇDA puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği örneklem grubunun sayı olarak 20'den az olması nedeniyle Shapiro-Wilks Testi ile incelenmiştir. Varyansların homojenliği Levene testi ile incelenmiştir. Ölçümlerin gruplar arasındaki ve grup içi farkları tekrarlı ölçümlerde iki faktörlü ANOVA analizi ile incelenmiştir.

3. BULGULAR

Bu araştırma, kreş ve gündüz bakım evine devam eden tipik gelişim gösteren 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişimlerine etkisini incelemek için yapılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular çizelgeler halinde bu bölümde sunulmuştur.

Deneye katılan çocukların GEÇDA ön test puanlarının tanımlayıcı istatistikleri ve normallik testi bulguları Çizelge 3.1’de sunulmuştur.

Çizelge 3.1. Deney ve Kontrol Grubu GEÇDA Ön Test Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı İstatistikleri ve Normallik Testi Sonuçları

GEÇDA Alt Boyutları	$\bar{X}\pm S$	Deney Grubu		
		Ortanca (Min-maks)	Shapiro-Wilks	p
Psikomotor Gelişim	53,87±4,033	55 (46-61)	0,973	0,905
Bilişsel Gelişim	36,67±1,988	37 (33-40)	0,967	0,806
Dil Gelişimi	44,20±4,523	46 (35-50)	0,896	0,083
Sosyal-Duygusal Gelişim	42,87±3,603	44 (35-48)	0,947	0,474
Kontrol Grubu				
Psikomotor Gelişim	53,75±4,634	53.5 (46-60)	0,973	0,905
Bilişsel Gelişim	37,08±3,260	37 (32-44)	0,939	0,482
Dil Gelişimi	44,67±5,280	45 (32-54)	0,916	0,253
Sosyal-Duygusal Gelişim	43,75±1,712	44 (41-47)	0,962	0,811

Çizelge 3.1’de, deney grubunda yer alan çocukların ön testte; psikomotor gelişim alt boyutundan 53,87±4,033, bilişsel gelişim alt boyutundan 36,67±1,988, dil gelişimi alt boyutundan 44,20±4,523, sosyal-duygusal gelişim alt boyutundan 42,87±3,603 puan ortalamalarına sahip oldukları görülmektedir. Kontrol grubunda yer alan çocukların ön test puan ortalamaları incelendiğinde; psikomotor gelişim alt boyutundan 53,75±4,634, bilişsel gelişim alt boyutundan 37,08±3,260, dil gelişimi alt boyutundan 44,67±5,280, sosyal-duygusal gelişim alt boyutundan 43,75±1,712 puan ortalamalarına sahip olduğu görülmektedir. Ön test puan ortalamalarına göre deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların; psikomotor gelişim, bilişsel gelişim,

dil gelişimi ve sosyal-duygusal gelişim alt boyutundan aldıkları puan ortalamalarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubuna katılan çocukların GEÇDA son test puan ortalamalarının tanımlayıcı istatistikleri ve normallik testi sonuçları Çizelge 3.2’de yer almaktadır.

Çizelge 3.2. Deneye Katılan Çocukların GEÇDA Son Test Puan Ortalamalarının Tanımlayıcı İstatistikleri ve Normallik Testi Bulguları

GEÇDA Alt Boyutları	Deney Grubu			Shapiro-Wilks	p
	$\bar{X}\pm S$	Ortanca (Min-maks)			
Psikomotor Gelişim	57,07±3,731	58 (50-63)		0,962	0,727
Bilişsel Gelişim	39,27±2,22	40 (35-42)		0,920	0,193
Dil Gelişimi	46,87±3,94	48 (40-52)		0,898	0,088
Sosyal-Duygusal Gelişim	45,53±3,20	46 (39-50)		0,930	0,269
Kontrol Grubu					
Psikomotor Gelişim	57,92±4,66	59 (50-66)		0,960	0,789
Bilişsel Gelişim	40,08±4,44	39,5 (35-51)		0,847	0,034
Dil Gelişimi	47,08±5,11	47,5 (35-56)		0,929	0,365
Sosyal-Duygusal Gelişim	46,33±2,15	46 (42-49)		0,902	0,171

Deney grubundaki çocukların GEÇDA’dan aldıkları son test puan ortalamaları incelendiğinde; psikomotor gelişim alt boyutundan 57,07±3,731, bilişsel gelişim alt boyutundan 39,27±2,22, dil gelişimi alt boyutundan 46,87±3,94, sosyal-duygusal alt boyutundan 45,53±3,20 aldıkları görülmektedir. Kontrol grubundaki çocukların ise psikomotor gelişim puan ortalaması 57,92±4,66, bilişsel gelişim puan ortalaması 40,08±4,44, dil gelişimi puan ortalaması 47,08±5,11 ve sosyal-duygusal gelişim puan ortalaması 46,33±2,15 olarak bulunduğu ve incelenen tüm gelişim alanlarına ait puan ortalamalarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Deney ve kontrol grubundaki çocukların GEÇDA ön test puan ortalamalarına ilişkin t testi sonuçları Çizelge 3.3’de verilmiştir.

Çizelge 3.3. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Ön Test Puan Ortalamalarına İlişkin T Testi Sonuçları

GEÇDA Alt Boyutları	Grup	n	$\bar{X}\pm S$	sd	t	p
Psikomotor Gelişim	Deney	15	53,87±4,03	25	0,070	0,945
	Kontrol	12	53,75±4,63			
Bilişsel Gelişim	Deney	15	36,67±1,99	25	-0,410	0,685
	Kontrol	12	37,08±3,26			
Dil Gelişimi	Deney	15	44,20±4,52	25	-0,247	0,807
	Kontrol	12	44,67±5,28			
Sosyal-Duygusal Gelişim	Deney	15	42,87±3,60	25	-0,780	0,443
	Kontrol	12	43,75±1,71			

Deney ve kontrol grubundaki çocukların GEÇDA'nın psikomotor, bilişsel, dil, ve sosyal-duygusal gelişim alt boyutlarından aldıkları ön test puan ortalamalarının, gruba göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Yapılan t testi sonucunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların, psikomotor gelişim ($t(25)=0,070$, $p>0,05$), bilişsel gelişim ($t(25)=-0,410$, $p>0,05$), dil gelişimi ($t(25)=-0,247$, $p>0,05$) ve sosyal-duygusal gelişim ($t(36)=-0,780$, $p>0,05$) alt boyutlarından aldıkları ön test puan ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir. Elde edilen sonuç, deney ve kontrol grubundaki çocukların gelişimlerinin benzer olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3.4. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin T Testi Sonuçları

GEÇDA Alt Boyutları	Grup	n	$\bar{X}\pm S$	sd	t	p
Psikomotor Gelişim	Deney	15	57,07±3,73	25	-0,527	0,603
	Kontrol	12	57,92±4,66			
Bilişsel Gelişim	Deney	15	39,27±2,22	25	-0,624	0,539
	Kontrol	12	40,08±4,44			
Dil Gelişimi	Deney	15	46,87±3,94	25	-0,125	0,902
	Kontrol	12	47,08±5,11			
Sosyal-Duygusal Gelişim	Deney	15	45,53±3,20	25	-0,741	0,466
	Kontrol	12	46,33±2,15			

Araştırmaya katılan çocukların son test puan ortalamalarına ilişkin veriler incelendiğinde, her iki grubunun puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olmadığı

saptanmıştır. Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların, psikomotor gelişim alt boyutundan ($t(25) = -0,527$, $p > 0,05$), bilişsel gelişim alt boyutundan ($t(25) = -0,624$, $p > 0,05$), dil gelişimi alt boyutundan ($t(25) = -0,125$, $p > 0,05$) ve sosyal-duygusal gelişim alt boyutundan ($t(25) = -0,741$, $p > 0,05$) aldıkları puan ortalamalarının benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Deney ve kontrol grubuna dâhil olan çocukların erişim puanlarına ait t testi sonuçları çizelge 3.5’de verilmiştir.

Çizelge 3.5. Çalışmada Yer Alan Çocukların Erişim Puanlarına İlişkin t Testi Değerleri

GEÇDA Alt Boyutları	Grup	n	$\bar{X} \pm S$	t	p
Psikomotor Gelişim	Deney	15	3,20±1,08	-1,450	0,159
	Kontrol	12	4,16±2,29		
Bilişsel Gelişim	Deney	15	2,60±0,98	-0,648	0,532
	Kontrol	12	3,00±2,13		
Dil Gelişimi	Deney	15	2,67±1,23	0,380	0,707
	Kontrol	12	2,42±2,15		
Sosyal Duygusal Gelişim	Deney	15	2,67±0,89	0,189	0,851
	Kontrol	12	2,58±1,38		

Çizelge 3.5’ye göre, deney grubuna ait psikomotor erişim puanı $3,20 \pm 1,08$, bilişsel gelişim erişim puanı $2,60 \pm 0,98$, dil gelişimi erişim puanı $2,67 \pm 1,23$ ve sosyal-duygusal gelişim erişim puanı $2,67 \pm 0,89$ ’dur. Kontrol grubuna ait psikomotor erişim puanı $4,16 \pm 2,29$, bilişsel gelişim erişim puanı $3,00 \pm 2,13$, dil gelişimi erişim puanı $2,42 \pm 2,15$, sosyal-duygusal gelişim erişim puanı $2,58 \pm 1,38$ olarak bulunmuştur. Deney ve kontrol gruplarının psikomotor gelişim, dil gelişimi, bilişsel gelişim, sosyal-duygusal gelişim alanları erişim puanları incelendiğinde, iki grup arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$).

Deney ve kontrol grubundaki çocukların GEÇDA alt boyutlarından aldıkları ön test-son test puan ortalamalarına ait ANOVA sonuçları Çizelge 3.6’da verilmiştir.

Çizelge 3.6. Deney ve Kontrol Grubundaki Çocukların GEÇDA Alt Boyutlarından Aldıkları Ön Test-Son Test Puan Ortalamalarının ANOVA Sonuçları

GEÇDA Alt Boyutları	Varyans Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Psikomotor Gelişim	Denekler Arası					
	Grup (Deney/Kontrol)	1,793	1	1,793	0,052	0,821
	Hata	860,800	25	34,432		
	Denekler İçi					
	Ölçüm (Öntest/Sontest)	180,893	1	180,893	122,115	0,000
	Grup*Ölçüm	3,115	1	3,115	2,103	0,159
	Hata	37,033	25	1,481		
Bilişsel Gelişim	Denekler Arası					
	Grup (Deney/Kontrol)	5,070	1	5,070	0,297	0,590
	Hata	426,300	25	17,052		
	Denekler İçi					
	Ölçüm(Öntest/Sontest)	104,533	1	104,533	82,180	0,000
	Grup*Ölçüm	0,533	1	0,533	0,419	0,523
	Hata	31,800	25	1,272		
Dil Gelişimi	Denekler Arası					
	Grup (Deney/Kontrol)	1,556	1	1,556	0,037	0,850
	Hata	1061,592	25	42,464		
	Denekler İçi					
	Ölçüm (Öntest/Sontest)	86,134	1	86,134	59,608	0,000
	Grup*Ölçüm	0,208	1	0,208	0,144	0,707
	Hata	36,125	25	1,445		
Sosyal-Duygusal Gelişim	Denekler Arası					
	Grup (Deney/Kontrol)	9,445	1	9,445	0,602	0,445
	Hata	392,258	25	15,690		
	Denekler İçi					
	Ölçüm (Öntest/Sontest)	91,875	1	91,875	142,442	0,000
	Grup*Ölçüm	0,023	1	0,023	0,036	0,851
	Hata	16,125	25	0,646		

Deney ve kontrol grubuna alınan çocukların GEÇDA'nın psikomotor gelişim alt boyutu ön test-son test puanlarından elde edilen toplam puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ($F(1,25)=0,052$, $p>0,05$) tespit edilmiştir. Grup ayrımı yapmaksızın araştırmada yer alan çocukların deney öncesinden deney sonrasına psikomotor gelişim alt boyut puanlarının ortalamaları arasında ise anlamlı farkın olduğu ($F(1,225)=122,115$, $p<0,05$) görülmektedir. Ancak bu test, çocuklarda görülen değişimin kaynağı hakkında sınırlı bilgi sunmaktadır. Deney ve kontrol grubuna dâhil edilen çocukların psikomotor gelişimlerinin deney öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık göstermediği, farklı gruplarda olmak ile tekrarlı

ölçümler faktörlerinin psikomotor gelişim üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F(1,25)=2,103, p>0,05$).

Araştırmada yer alan çocukların GEÇDA'nın bilişsel gelişim alt boyutu ön test-son test puanlarından elde edilen toplam puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ($F(1,25)=0,297, p>0,05$) saptanmıştır. Grup ayrımı yapmaksızın araştırmaya katılan çocukların deney öncesinden deney sonrasına bilişsel gelişim alt boyut puanlarının ortalamaları arasında ise anlamlı farkın olduğu ($F(1,25)=82,180, p<0,05$) bulunmuştur. Deney ve kontrol grubuna dâhil edilen çocukların bilişsel gelişimlerinin deney öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık göstermediği, farklı gruplarda olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin bilişsel gelişim üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F(1,25)=0,419, p>0,05$).

Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların GEÇDA'nın dil gelişim alt boyutu ön test-son test puanlarından elde edilen toplam puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ($F(1,25)=0,037, p>0,05$) gözlenmiştir. Grup ayrımı yapmaksızın araştırmaya dâhil edilen çocukların deney öncesinden deney sonrasına dil gelişim alt boyut puanlarının ortalamaları arasında ise anlamlı farkın olduğu ($F(1,25)=59,608, p<0,05$) görülmektedir. Deney ve kontrol grubuna alınan çocukların dil gelişimlerinin deney öncesinden sonrasına anlamlı bir farklılık göstermediği, farklı gruplarda olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin dil gelişimi üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F(1,25)=0,144, p>0,05$).

Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların GEÇDA'nın sosyal-duygusal gelişim alt boyutu ön test-son test puanlarından elde edilen toplam puanlarının ortalamaları arasında anlamlı fark olmadığı ($F(1,25)=0,602, p>0,05$) tespit edilmiştir. Grup ayrımı yapmaksızın araştırmada yer alan çocukların deney öncesinden deney sonrasına sosyal-duygusal gelişim alt boyut puanlarının ortalamaları arasında ise anlamlı farkın olduğu ($F(1,25)=142,442, p<0,05$) görülmektedir. Araştırmaya dâhil edilen çocukların sosyal-duygusal gelişimlerinin deney öncesinden sonrasına anlamlı

bir farklılık göstermediği, farklı gruplarda olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin anlamlı olmadığı bulunmuştur ($F(1,25)=0,036, p>0,05$).

4. TARTIŞMA

Bu araştırma açık havada gerçekleştirilen oyunların kreşe devam eden 24-36 aylık çocukların gelişimlerine etkisini değerlendirmek amacı ile yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler literatürle desteklenerek tartışılmıştır.

Oyun, çocuğun kişisel gelişim sürecinde ve öğrenme yaşantısında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Çocuğun motor becerilerinin gelişimine, kendi duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilmesine ve karşısındaki kişilerle iletişim kurabilmesine olanak sağlar. Özellikle belirli bir mekân sınırlaması olmadığı için açık hava oyunları kapalı ortam oyunlarına kıyasla çocuğun tüm gelişim alanlarını daha fazla destekler niteliktedir. Buda çocuğun kendisini tanımaya fırsat sunmaktadır (Ulutaş, 2011; Yavuzer, 1996). Çocuğun açık havada gerçekleştirdiği etkinlikler, çocuğun geniş bir gözlem yeteneği olmasına olanak sağlar. Çocuğun açık havada oyun oynaması geniş hayal gücünü rahatlıkla ortaya koymasına yardımcı eder. Çocuğun doğa ile etkileşim içinde olması çevreye daha duyarlı bireyler olarak büyümesine yardımcı olur (Yıldırım ve Özyılmaz Akamca, 2017). Dünya üzerinde son yıllarda çocuklara sunulan oyun ortamları genellikle ev ve kapalı oyun parkları gibi alanlardır. Bu alanlarda çocuklar hareket kabiliyeti gösteremediği için televizyon, bilgisayar, tablet, telefon vb. teknolojik araçlarla oyun oynamaya yönelmiştir. Obezitenin yaygınlaşması, şiddet eğilimi, hareketsizlik, hırçınlık, öfke gibi durumlar çocukların kapalı ortamda hiç kalkmadan ekran başında hareket etmemesi ortaya çıkan bu durumların temel sebeplerini oluşturmaktadır (Çukur, 2011).

Araştırmaya alınan çocukların buldukları grupları göz ardı edildiğinde, hem deney hem de kontrol grubunda bulunan çocukların psikomotor gelişimlerinin anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Motor gelişim anne karnında başlar ve doğumdan itibaren hızlı bir süreçle artış gösterir. Bebeklik dönemi ile birlikte çocuğun kendi motor yeteneklerini keşfetme ve çevresi ile etkileşim içine geçiş süreci başlamaktadır. Açık havada gerçekleştirilen oyunlar belirli bir alan ve yapı

düzeni olmadığı için çocukların fiziksel aktivitelerini gerçekleştirirken daha aktif, hızlı ve akıcı olmalarına imkân tanımaktadır (Çelik ve Şahin, 2013). Güven (2017), yaptığı çalışma ile çocuklarda motor becerilerin oyun ile desteklemesinin önemini ve oyunun öğrenme ve beden eğitimi sürecindeki rolünün olumlu yanlarını vurgulamıştır. Özellikle açık havada oynanan oyunlar, kapalı ortam oyunlarına göre çocukların rahat hareket etmesine olanak sağlamaktadır. Açık hava oyunları çocukların motor becerileri için geniş bir ortam yelpazesi oluşturur. Özellikle büyük kas gelişimine yönelik atlama, zıplama, koşma gibi becerileri sınırlama olmadan gerçekleştirme imkânı bulmaktadır (Clements, 2004; Ramazan ve Özdemir, 2015). Deney grubunda yer alan çocuklar, motor gelişimlerinin desteklenmesine yönelik hazırlanan ve açık havada gerçekleştirilen oyun etkinliklerinde atlama, zıplama, koşma, dönme, yuvarlanma, emekleme, ayakta durma, tutma, kavrama, çizme, kesme, yapıştırma, yazma gibi ince ve kaba motor faaliyetleri gerçekleştirme imkânı bulmuştur. Deney grubundaki çocuklara oyun etkinlikleri uygulanırken, kontrol grubundaki çocuklar da kendi okul öncesi eğitim programlarında yer alan etkinliklere katılmışlardır. Okul öncesi eğitim programlarının oyun temelli olması, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların gelişimlerini desteklemeye yönelik hazırladığı etkinliklerin niteliği de büyük önem taşımaktadır (Erbil Kaya ve ark., 2017).

Araştırmaya dâhil edilen deney ve kontrol grubundaki çocukların, GEÇDA'nın psikomotor gelişim alt boyutundan aldıkları puan ortalamaları incelendiğinde, deney ve kontrol grubundaki çocukların ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çocukların yaş ve gelişim özellikleri dikkate alındığında, 24-36 aylık tipik gelişim gösteren çocukların motor gelişimlerinin oldukça hızlı bir süreç göstermesinin (Ferraio ve Janssen, 2015) ve oyunun, çocukların gelişimlerinin bir göstergesi ve gereği olmasının sonucu etkilediği düşünülmektedir. Deney ve kontrol grubundaki çocukların psikomotor gelişimleri arasında fark görülmemesinin diğer bir nedeni de, kontrol grubunda yer alan çocukların hem öğretmenlerinin uyguladığı etkinliklere hem de çocukların okul öncesi eğitim programına devam ediyor olmasına bağlıdır. Kontrol grubunda yer alan çocukların da açık havada oyun etkinliklerinin olabileceği göz önünde bulundurularak, okul öncesi eğitim programlarında yer alan oyunların motor gelişim alanını destekler nitelikte olması

sonuçların anlamlılığını etkilemiş olabilir. Ayrıca Huz ve Cevher Kalburan, (2017) anaokullarının var olan bahçe özellikleri ve öğretmenlerin bahçe özellikleri ve kullanımına yönelik gerçekleştirdiği çalışmasında ekolojik bahçe düzenlemelerinin çocuğun motor gelişimini olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır. Bu araştırmada açık havada gerçekleştirilecek oyun etkinliklerine ve çeşitli materyallere yer verilmiştir, ancak bahçe düzenlemesi kreş ve gündüz bakımevinin imkânları dâhilindedir.

Sonuçta, deney grubundaki çocuklarla açık havada gerçekleştirilen oyun etkinliklerinin motor gelişimi desteklediği, kontrol grubundaki çocukların aldıkları okul öncesi eğitimin ve gerçekleştirdikleri çeşitli etkinliklerin motor gelişimi arttırdığı söylenebilir. Bu sonuç, aynı zamanda psikomotor gelişimin bu yaş döneminde hızlı bir süreç içinde olduğunu ve gelişimin devam ettiğini de destekler niteliktedir. Çocuk, açık havada gerçekleştirdiği etkinliklerle birlikte farklı deneyimler yaşamaktadır. Yapılan araştırmalarda da çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin psikomotor gelişim açısından olumlu olduğu belirlenmiştir (Bento ve Dias, 2017; Jayasuriya ve ark., 2016; Şişman ve Özyavuz 2010). Yapılan araştırmalar incelendiğinde, özellikle hazırlanan oyun programlarının çoğunlukla 36-72 aylık çocuklara uygulandığı göze çarpmaktadır (Altinkök, 2017; Arabacı ve Çıtak, 2017; Clemants, 2004; Durualp ve Aral, 2015a; Durualp ve Aral, 2018; Gül, 2006). Bu araştırmanın, 24-36 aylık oyun dönemindeki çocuklarla gerçekleştirilmesi önemli görülmektedir.

Araştırmaya alınan deney ve kontrol grubundaki çocukların, gruba bakılmaksızın bilişsel gelişim puan ortalamalarında görülen artışın anlamlı olduğu saptanmıştır. Doğumdan itibaren bebekler için keşif süreci başlar. Çocuk etrafındaki her şeyi merak etmektedir. Çocuğun merak duygusu ile ilk keşfettiği bilişsel süreç nesnenin varlığı ve kalıcılığıdır. Bilişsel gelişim çocuğun çevresini anlaması ve uyum sağlaması için gerekli bir süreçtir. Bilişsel gelişim sürecinde çocuk çevresinde var olan uyaranlara karşı duyarlılık göstermektedir. Bilişsel gelişimi diğer gelişim alanlarından bağımsız olarak ele almak mümkün değildir. Gelişim bir bütündür. Özellikle çocuğun sosyal çevresi bilişsel gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir

(Kol, 2011). Çocuğun zihinsel süreçleri kavramasında oyun rol almaktadır. Çocuğun problem çözme yeteneklerinin gelişmesi, dikkatini toplaması, bir hedef doğrultusunda ilerlemesi, kavramları öğrenmesi gibi zihinsel aktivitelerde oyun bir eğitim aracıdır. Çocuk oyun yoluyla yaşantı ve deneyimlerini oluşturabilmektedir. Açık havada gerçekleştirdiği oyun süreçlerinde farklı deneyimler yaşama fırsatı elde edebilir. Çocuğun merak ve keşif duygusuna yönelik aktiviteleri gerçekleştirme imkânı bulur. Açık hava oyunları sırasında çocuk farklı ortamları keşfederek yeni yaşantılar oluşturmaktadır. Türkoğlu (2016) okul öncesi çağındaki çocuklarla yaptığı kapsamlı araştırmasında, oyunun çocuğun bilişsel becerilerini olumlu yönde etkilediğini vurgulamıştır.

Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların GEÇDA'nın bilişsel gelişim alt boyut puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı çıkmaması, araştırmaya alınan çocukların 24-36 ay arasında olması, tipik gelişim göstermeleri ve gelişimlerinin hızlı ilerlemesinin bir sonucu olabilir. Bu ilerleme tipik gelişim gösteren çocuklarda dışarıdan uyaran fark etmeksizin devam etmektedir (Gürsoy ve Aysu, 2018). Ayrıca kontrol grubuna dâhil edilen çocukların okul öncesi eğitim programından yararlanıyor olması ve çocukların programda yer alan günlük etkinliklerine devam etmesi gelişimlerine olumlu katkılar sağlamaktadır. Aynı zamanda kontrol grubundaki çocukların eğitim programlarında da açık hava etkinliklerinin yer alması, oyun etkinliklerinin süresi ve niteliği de çocukların puan ortalamalarını etkilemiş olabilir. Oyun çağındaki 24-36 aylık çocukların en önemli işinin oyun olduğu, gelişimlerine paralel olarak oyunlarının da gelişim gösterdiği de dikkate alınmalıdır (Durualp ve Aral, 2015b).

Dil sadece insanlara özgü bir özelliktir. Dil insanların etkileşimi ve birbirleri ile iletişimi açısından zaruri bir ihtiyaçtır. En yaygın kabul edilen, psiko-linguistik kuramdır. Bu kurama göre dil hem biyolojik temellidir hem de çevreden etkilenir. Diğer yandan çocuk çevresini ve yaşadığı ortamı tanıma fırsatı bulmaktadır (Gürsoy ve Aysu, 2018; Karacan, 2000). Çocuğun dil gelişimini etkileyen temel etken çevredir ve çocuğun çevresi ile etkileşime geçmesinin yollarından biri oyundur. Oyun kavramı genellikle eğlenceye yönelik bir etkinlik olarak tanımlanır. Oyun

gerçekleştiği ortamın doğal, rahat ve ferah olması çocuğun eğitsel açıdan kalıcı bir öğrenme sağlamasına yardımcı olur. Çocuğun katıldığı oyun etkinliği ile dil gelişimi olumlu yönde desteklenir. Çocuğun oyun sırasında kullandığı kelimeler, ses tonu, jest ve mimikleri, çocuğun akranları ile iletişim başlatması, grup içinde söz alması paylaşma, çocuğun kendini ifade etmesi gibi becerileri gelişir (Gelişli ve Yazıcı, 2015). Çocuğun oyun park ve bahçesinde gerçekleştireceği aktiviteler sırasında farklı kültür ve özellikle çocuklar ile etkileşime girme şansı yakalayabilir (Fjortoft, 2001). Yapılan araştırmalar, çocuğun dil gelişiminin açık havada ve kapalı ortamda oynanan oyunların olumlu etkileri olduğunu belirlemiştir (Birsen, 2017; Gürbüz ve ark., 2017; Kol, 2011).

Bu bilgilere paralel olarak, araştırmaya dâhil edilen tüm çocukların gruplara bakılmaksızın dil gelişim alt boyut puan ortalamalarının anlamlı düzeyde arttığı görülmektedir. Deney grubundaki çocuklarla gerçekleştirilen açık hava oyun etkinliklerinin olumlu etkileri çocukların dil gelişim puanlarına yansımıştır. Deney grubuna alınan 24-36 aylık çocukların dil gelişimlerini desteklemek amacıyla oyunlar sırasında kendilerini ifade etmeleri için çocuklara imkânlar sağlanmıştır. Özellikle grup içerisinde konuşma ve söz alma becerileri için etkinliklere başlamadan önce oyunlar çocuklara anlatılmış ve oyunlara yönelik sorular sorulmuştur. Oyunlar dil gelişimine yönelik kazanımlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Dinlediği bir öyküyü anlatması, nesnelere isterken isimleri söylemesi, bildiği şarkı ya da tekerlemeye eşlik etmesi gibi kazanımlara yönelik oyunlar düzenlenmiştir. Bebeklik dönemindeki çocukların açık havada çevresi ile gerçekleştirdiği etkinlikler çocuğun iletişim becerilerini geliştirmektedir. Çocuk kendi duygu ve düşüncelerini oyun yoluyla ifade edebilir. Çocuğun kendini rahat ifade etmesi ve çevreyle etkileşime girmesi açısından oyun oynanan yerin güvenli olması ve çocuğun rahat olması önem taşımaktadır (Oloumi ve ark., 2012).

Araştırmaya katılan deney ve kontrol grubuna dâhil edilen çocukların GEÇDA'nın dil gelişimi alt boyutundan aldıkları ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Kontrol grubunda yer alan çocukların deneyimlerinin, aile tutum ve davranışlarının, okul öncesi eğitimlerine devam

etmelerinin, oynadığı oyunların niteliğinin ve öğretmenin oyun ve oyun alanı seçimlerinin dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir. Dil taklit becerileridir. Oyun ile birlikte çocuk taklit yeteneğini geliştirir. Özellikle erken çocukluk dönemi dil gelişimi için kritik dönemdir (Yıldırım ve Koçak, 2016). Oyun ile birlikte iletişim becerileri kazanır. Dil gelişimi çocuğun biyolojik gelişiminden, çevresinden gelen tepkilerden etkilenir. Kültürel değerler, bilingualism ve sosyal çevre çocuğun dil gelişim sürecini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir (Bağcı Ayrancı, 2018; Karacan, 2000).

Deney ve kontrol grubundaki çocukların hangi gruba dâhil olduğuna bakılmaksızın GEÇDA'nın sosyal-duygusal alt boyutundan alınan ön test-son test puan ortalamaları incelendiğinde, puan ortalamalarının anlamlı düzeyde artış gösterdiği belirlenmiştir. Çocuğun ilk sosyal çevresi ailesidir ve çocuk oyun ile sosyalleşmektedir. Çocuk gelişim sürecinde çevre ile etkileşime girerek toplumun bir parçası olmaktadır. Çocuğun sosyal-duygusal gelişimi açısından olumlu gelişim göstermesi tüm gelişim alanlarını, çocuğun yaşantısı boyunca iletişim becerilerini etkilemektedir. Çocuklar oyunla kendi duygularını ortaya koymakta, olumlu ve olumsuz duygularını oyun oynarken ifade etme fırsatı bulmaktadır (Aral ve Kadan, 2018; Gürses ve Kılavuz, 2011; Küçük ve Koç, 2004; Özözen Danacı, 2018).

Çocukların oynadıkları oyun kadar önemli olan oynadığı mekândır. Açık havada gerçekleştirilen oyunlar, çocuklara doğal materyaller ile oyun oynama fırsatı sunar. Özellikle açık havada oynanan ve çocukların rahat hareket edebileceği (atlama, zıplama, koşma, sıçrama vb.) oyun etkinliklerine daha çok yer verilmesi önemlidir. Bu tür etkinliklere çok daha fazla yer verilmesi çocuğun akran ilişkilerini ve sosyal-duygusal gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Çocuğun sağlıklı bir gelişim çizelgesi göstermesi için açık havada oyun oynaması çocuğun sosyal-duygusal gelişimi açısından önemlidir. Erken çocukluk döneminde oynanan oyunlar ile çocuk kendi toplumsal kurallarını ve kültür öğelerini kendi amaç ve hedefleri doğrultusunda tekrar ele almaktadır (Çelik ve Şahin, 2013; Egemen ve ark., 2004; Güler, 2007). Özellikle küçük yaş gruplarının parklarda, açık alanlarda oynadığı oyunlar ve diğer çocuklarla iletişim halinde olması sosyal-duygusal yönden çocuğun

ortamını zenginleştirir. Açık havada oksijenin bol olması, gün ışığı, çocuğun etrafında sınırların olmaması çocuğun rahat bir biçimde oyuna konsantre olmasına yardımcı olur (Arabacı ve Çıtak, 2017). Açık alanda oynanan oyunlarla birlikte çocuk ailesi ve arkadaşları ile duyguları daha güçlü bağlar kurabilmektir. Çevresi olan ilişkilerinde rahat ve olumlu tepkiler vermektedir. Ernst (2017), erken çocukluk döneminde olan çocuklar ve aileleriyle yaptığı çalışmada, çocukların açık havada gerçekleştirdikleri etkinliklerin çocukların sosyal ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini saptamıştır. Fiziksel aktiviteler, çocukların dürtüsel ve saldırganlık duygularını kolay kontrol etmesine yardımcı olmaktadır (Gülay Ogelman ve ark., 2016). Ancak teknolojinin gelişmesiyle çocuklar artık oyun parklarında oynamak yerine bilgisayar, tablet, telefon vb. araçlardaki mobil oyunları tercih etmektedir (Hazar ve ark., 2017; Sapsağlam, 2018). Bu durumu değiştirmek, çocuklara geleneksel oyunları aktarmak ve çocukların birbiriyle olan etkileşimini çoğaltmak için açık havada oynanan oyunların tercih edilmesi gerekir (Çakırer Özservet, 2015b).

Araştırmaya katılan deney grubuna ve kontrol grubuna dâhil olan çocukların GEÇDA'nın sosyal-duygusal gelişim alt boyut ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Kontrol grubunda yer alan çocuklarında okul öncesi eğitim aldığı, tipik gelişim gösterdiği ve dil gelişimini etkileyen pek çok faktörün bulunduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Deney grubundaki çocuklar ile kontrol grubundaki çocukların sosyal-duygusal gelişim puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark görülmemesinin erken çocukluk döneminde sosyal-duygusal gelişimin müdahale edilmeden izlediği bir yolun bulunmasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Ancak bu düzene destek olmak, oyun temelli etkinlik programları ile gelişime katkıda bulunmakla mümkün olmaktadır. Yapılacak olan programların öncesi ve sonrası çok iyi ölçümlenerek takip edilmesi ve programların nasıl destek verdiğinin ortaya konması önemlidir (Halle ve Darling Churchill, 2016).

Deney grubundaki çocuklara uygulanan oyun etkinlikleri, kreş ve gündüz bakımevinin bahçesinde gerçekleştirilmiştir. Oyun etkinlikleri sırasında bahçede bulunan yapraklar, taşlar, karton, boncuk, kurdele gibi hem doğal malzemeler hem de

artık malzemeler kullanılmıştır. Açık havada gerçekleştirilen oyun etkinlerinin okul bahçesi ve imkânları ile sınırlı kalması, orman, bahçe, botanik bahçe, oyun parkı, hayvanat bahçesi gibi farklı ortamlarda gerçekleştirilmemesi de araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Aynı zamanda çocukların motor, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal gelişimleri GEDA ile değerlendirilmiştir. Çocukların gelişimlerinin farklı yöntem ve araçlarla değerlendirilmemiş olması, deneysel çalışmanın sekiz hafta boyunca haftada  kez uygulanması da araştırmanın diğer sınırlılıkları arasındadır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, kreş ve gündüz bakımevine devam eden 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişim alanlarına etkisini incelemek amacı ile yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, deney ve kontrol grubundaki çocukların GEÇDA'nın psikomotor, dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim alt boyutlarından aldıkları ön test-son test toplam puanları arasındaki farkın anlamlı olmadığı ($p>0,05$) belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubunda yer alan çocukların hangi grupta olduğuna bakılmaksızın GEÇDA'nın psikomotor, dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişim alt boyutlarından aldıkları ön test-son test puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda;

- Eğitim programlarında, çeşitli ortamlarda gerçekleştirilebilecek oyun etkinliklerine yer verilmesi, oyun etkinliklerini mevsim gözetmeksizin açık ve kapalı alanlarda gerçekleştirilmesi,
- Özellikle 0-36 aylık bebek ve çocuklara yönelik oyun temelli gelişimsel destek programların hazırlanması ve hazırlanan oyun etkinliklerinin etkisinin değerlendirilmesi,
- Açık ve kapalı ortamlarda gerçekleştirilecek oyun etkinliklerinin katkılarının inceleneceği araştırmalar yapılması,
- Açık hava oyun etkinliklerini içeren gelişim destek programlarının sekiz haftadan daha uzun süre uygulanarak etkinliğinin değerlendirilmesi,
- Çocukların gelişimlerinin farklı değerlendirme araç ve yöntemleri kullanılarak değerlendirilmesi,
- Oyun temelli programların, okul öncesi eğitime devam eden ve etmeyen çocuklara uygulanarak etkinliğinin değerlendirilmesi önerilebilir.

ÖZET

Açık Havada Gerçekleştirilen Oyun Etkinliklerinin 24-36 Aylık Çocukların Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi

Bu araştırmada, kreş ve gündüz bakım evine devam eden 24-36 aylık çocukların açık havada gerçekleştirdikleri oyun etkinliklerinin gelişimlerine etkisinin olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini İstanbul Silivri ilçesinde yaşayan, kreş ve gündüz bakım evine devam eden 24-36 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Araştırma, basit tesadüfi yöntemle deney ve kontrol grubu olarak seçilen iki kreş ve gündüz bakım evinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen okullardan biri deney grubu diğeri ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Araştırma ön test-son test, kontrol gruplu yarı deneysel desende gerçekleştirilmiştir. Deney grubunda yer alan 15 çocuk ve kontrol grubunda yer alan 12 çocuk olmak üzere toplam 27 çocuk araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma verileri, “Aile Bilgi Formu” ve Temel ve ark. (2004) tarafından geliştirilen GEÇDA ile toplanmıştır. Deney grubundaki çocuklara, okul öncesi eğitim programlarına ek olarak, sekiz hafta süreyle haftada üç kez açık havada gerçekleştirilen oyun etkinlikleri uygulanmıştır. Kontrol grubunda yer alan çocuklar ise okullarında uygulanan okul öncesi eğitim programına devam etmiştir. Araştırmaya dâhil edilen çocukların ebeveynlerinden yazılı onam alınmıştır. Verilerin analizinde, Shapiro-Wilks, Levene ve t testleri ile iki faktörlü ANOVA kullanılmıştır. Araştırma sonucunda; deney ve kontrol grubuna dâhil edilen çocukların psikomotor, bilişsel, dil, sosyal-duygusal gelişimlerinin deney öncesinden deney sonrasına anlamlı bir farklılık göstermediği ($p>0,05$) bulunmuştur. Gruba bakılmaksızın çocukların psikomotor, bilişsel, dil, sosyal-duygusal gelişimlerinde deney öncesinden deney sonrasına görülen farkın anlamlı olduğu ($p<0,05$) tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Açık hava, Çocuk, Gelişim, Oyun.

SUMMARY

Investigation of the Effects of Outdoor Play Activities on the Development of 24-36 Months Old Children

This research was carried out to examine the impact of outdoor play activities on the development of children aged 24-36 months. The universe of the study consists of 24-36 months old children living in the Silivri district of Istanbul who continue to nursery and day care home. The study was carried out in two nursery and day care centers selected by simple random sampling. Research tests were conducted in a control group experimental pattern. A total of 27 children belonging to the experimental and control group were included in the study. The research data were collected with "Family Information Form" and GECDA assessment tool. In addition to the pre-school education programs, children in the experimental group played outdoor games three times a week for eight weeks. The children in the control group continued the pre-school education program in their school. Shapiro-Wilks, Levene, t tests and repeated measures analysis (ANOVA) were used for data analysis. As a result of the research; psychomotor, cognitive, language, social-emotional development of the children included in the experimental and control group showed no significant difference ($p>0.05$). Regardless of the group, psychomotor, cognitive, language, social-emotional development of the children was found to be significant before and after the experiment ($p<0.05$).

Keywords: Children, Development, Outdoor, Play.

KAYNAKLAR

- AHMETOĞLU E, ACAR İ, ARAL N (2016). Penn Etkileşimli Akran Oyun Ölçeği Ebeveyn Formunun (PIPPS-P) Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9): 31-52.
- AKBAŞ B, ÜNAL ÖZUSLU S (2016). Oyuncaklarla Oynanan Geleneksel Gaziantep Oyunları. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(1): 25-42
- AKSOY BA, DERE ÇİFTÇİ H (2017). Oyun Alanı Materyal ve Oyuncaklar. *Okul Öncesi Eğitimde Oyun*. AKSOY B. Hedef Yayıncılık 4. Baskı Ankara.
- ALAT Z, AKGÜMÜŞ Ö, CAVALI D (2012). Okul Öncesi Eğitimde Açık Hava Etkinliklerine Yönelik Öğretmen Görüş ve Uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3): 47-62.
- ALTINKÖK M (2017). The Effect of Coordinated Teaching Method Practices on Some Motor Skills of 6-Year Old Children. *Eurasian Journal of Educational Research*, 68: 49-61.
- ANONİM (2013). *0-36 Aylık Çocuklar İçin Eğitim Programı*. MEB.
- ANSARI A, PETTIT K, GERSHOFF E (2015). Combating Obesity in Head Start: Outdoor Play and Change in Children's BMI. *Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics*, 36(8): 605-612.
- ARABACI N, ÇITAK Ş (2017). Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların "Oyun" ve "Açık Alan (Bahçe)" Etkinlikleri İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi ve Örnek Bir Bahçe Düzenleme Çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 21, 28-43.
- ARAL N, BARAN G, BULUT Ş, ÇİMEN S (2001). *Çocuk Gelişimi 2*. Ya-Pa Yayın Evi 1. Baskı: 87-109: 45-51.
- ARAL N, KADAN G (2018). Sosyal Gelişim. *Çocuk Gelişimi*. TEMEL F, ARAL N. Hedef yayıncılık. Ankara, 236-262.
- ARI R (2008). *Eğitim Psikolojisi*. Nobel Yayın Dağıtım 4.Baskı, 50-67.
- ARTAR M, DEMİR T Ş, ÇOK F (1998). *Ankara'da Açık Alanlarda Çocuk oyunları*. Eğitim ve Bilim 22(107): 23 -27.
- ATABEY D, YURT Ö, ÖMEROĞLU E (2009) *Okul öncesi eğitim kurumları açık hava oyun alanlarının incelenmesi*. Uluslararası 5. Balkan Eğitim ve Bilim Kongresi "Günümüzde Balkanlarda Eğitim, Edirne, 651-653
- BAILEY DB, MCWILLAM RA, BUYSSE V, WESLEY PW (1998). Inclusion in the Context of Competing Values in Early Childhood Education. *Early Childhood Research Quarterly*. 13(1): 27-47.

- BAĞCI AYRANCI B (2018). 0-12 Yaş Dil Gelişimi Uygulamaları ve Yapılması Gerekenler. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1): 13-34.
- BAYAR EM, ÇELİK İ (2016). Piaget'in Bilişsel Kuramında Yer Alan İşlem Öncesi Dönemde Görelî Davranışların Kazandırılmasının Yeniden Ele Alınması. *TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*, 8(1): 70-75.
- BAYHAN P, ARTAN İ (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*. Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- BEKMEZCİ H, ÖZKAN H (2015). Oyun ve Oyuncağın Çocuk Sağlığına Etkisi. İzmir: *Dr. Behçet Uz Çocuk Hastane Dergisi*, 5(2): 81-87.
- BENTO G, DÍAS G (2017). The importance of outdoor play for young children's healthy development. *Porto Biomedical Journal*, 2(5):157-160.
- BERK LE (2013). *Infants and Children*. Pearson education. Cheapter 6.7. Edition
- BERTAN M, HAZNEDAROĞLU D, KOLN P, YURDAKÖK K, DOĞAN GÜÇİZ B (2009). Ülkemizde erken çocukluk gelişimine ilişkin yapılan çalışmaların derlenmesi (2000-2007). *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 52: 1-8.
- BESIO S (2018). *Supporting Play For the Sake of Play in Children With Disabilities*. Play and Children with Disabilities interdisciplinary Perspectives, 17(7): 47-48.
- BESIO S, POPKOSTADINOVA SV (2018). *Play for children with disabilities interdisciplinary perspectives*. Play and Children with Disabilities interdisciplinary Perspectives, Romania, 3(6): 47-48.
- BETTS J, MCKAY J, MARUFF P, ANDERSAN V (2006). The development of sustained attention in children: The effect of age and task load. *Child Neuropsychology: A Journal on Normal and Abnormal Development in Childhood and Adolescence*, 12(3): 205-221.
- BİRSEN P (2017). *Oyunlaştırılmış Oyun Temelli öğretim yoluyla çocuk öğrencilere yabancı dil öğretiminin Kelime Öğrenme ve Hatırlamaya Etkisi*. Bahçeşehir Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş, ÇAKMAK KILIÇ E, AKGÜN Ö, KARADENİZ Ş, DEMİREL F (2018). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: 25. Baskı, Pegem Akademi.
- CLEMENTS R (2004). *An Investigation of the Status of Outdoor Play*. Contemporary Issues in Early Childhood, 5(1): 68-80.
- ÇAKIRER ÖZSERVET Y (2015a). *Çocuk Dostu Belediyecilik. Çocuk Dostu İller ve Belediyeler Dergisi*, 38-43.
- ÇAKIRER ÖZSERVET Y (2015b). Geleneksel Çocuk Oyunları İçin Sokak Temelli Geleneksel Oyun Alanlarının Yeniden Keşfi. *TÜDÇOOK Tam Metin Bildiri Kitabı*. Ankara: 1. Baskı, Pegem Akademi.

- ÇELİK A (2012). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Açık Alan Kullanımı: Kocaeli Örneği. *Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Dergisi*, 43(1): 79-88.
- ÇELİK A, ŞAHİN M (2013). Spor ve Çocuk Gelişimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(1): 467-478.
- ÇUKUR D (2011). Okulöncesi çocukluk döneminde sağlıklı gelişimi destekleyici dış mekân tasarımı. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 12: 70-76.
- DAŞCI DA, YAMAN S (2014). Fen ve Teknoloji Dersinde Öğrencilerin Zihinsel Risk Alma Becerilerinin Piaget'in Bilişsel Gelişim Dönemlerine ve Eğitim Kademelerine Göre İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 7(3): 271-285.
- DOĞAN P, TINGAZ E, HAZAR M, ZVONAR M (2018). How do Elementary Students in Turkey and the Czech Republic Perceive the Game Concept? A phenomenographic Study With Draw and Write Technique. *Journal of Education and Training Studies*, 6(3): 116-126.
- DUMAN G, KOÇAK N (2013). Çocuk Oyun Alanlarının Biçimsel Özellikleri Açısından Değerlendirilmesi (Konya İli Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1): 64-81.
- DURUALP E, ARAL N (2018). Çocukların İnce ve Kaba Motor Gelişimlerine Oyun Etkinliklerinin Etkisinin İncelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1): 243- 258.
- DURUALP E, ARAL N (2015a). *Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitimi*. Vize yayıncılık, 2. Baskı.
- DURUALP E, ARAL N (2015b). Oyunun Gelişimi ve Türleri. *Her Yönüyle Okul Öncesi Eğitim 7 Okul Öncesi Eğitimde Oyun*. AKSOY B A. Hedef yayıncılık 2. Baskı s: 32-5. Ankara.
- DOLIOPOULOU E, RIZOU C (2012). Greek Kindergarten Teachers and Parents Views About Changes in Play Since Their own Childhood. *European Early Childhood Education Research Journal*. 20(1):133-147.
- EGEMEN A, YILMAZ Ö, AKİL İ (2004). Oyun Oyuncak ve Çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2): 39-42.
- ELLİALTIOĞLU MADEN F (2005). Okul Öncesi Dönemde Oyun ve Oyun Örnekleri. 1.Baskı, Yapa Yayıncılık.
- ERBAY F, SALTALI DURMUŞOĞLU N (2012). Altı Yaş Çocuklarının Günlük Yaşantılarında Oyunun Yeri ve Annelerin Oyun Algısı. *Ahi Evran üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 13(2):249-264.
- ERBİL KAYA Ö, YALÇIN V, KIMZAN I, AVAR G (2017). Okul Öncesi Öğretmeni Adaylarının Oyun Temelli Öğrenmeye Bakış Açıları ve Uygulamaya Yansımaları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 10(27): 800-834.
- ERNST J (2017). Exploring Young Children's and Parents' Preferences for Outdoor Play Settings and Affinity toward Nature. *International Journal of Early Childhood Environmental Education*, 5(2): 30.

- FAZLIOĞLU Y, ILGAZ G, PAPTGA E (2013). Oyun Becerileri Değerlendirme Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1): 239-250.
- FERRAO T, JANSSEN I (2015). Parental encouragement is Positively Associated with Outdoor Active Play Outside of School Hours among 7-12 year olds. *Peerj*, 1463: 1-15.
- FJORTOFT I (2001). The Natural Environment as a Playground for Children: The Impact of Outdoor Play Activities in Pre-Primary School Children. *Early Childhood Education Journal*, 29(2): 111-119.
- FROST JL, SUTTERBY JA (2017). Outdoor Play Is Essential to Whole Child Development. *Young Children* , 72(3): 82-85.
- GANDER MJ, GARDINER HW (2015). *Çocuk ve Ergen Gelişimi* (çev.) Dönmez, A., Çelen, A., Onur, B. İmge Kitap Evi 8. Baskı.
- GELİŞLİ Y, YAZICI E (2015). A Study into Trational Child Games Played in Konya Region in Terms of Development Fields of Children. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 197: 1859-1865.
- GELİŞLİ Y, YAZICI E (2016). Seke Seke Ben Geldim Adlı Oyunun Çocukların Dikkat Becerilerinin Gelişime Etkisi. *TURAN-SAM*. 8(31): 29-38.
- GÖKBAYRAK S (2018). *Ebeveynlerin Bebeklik Döneminde Karşılaştığı Problem Davranışlar ve Çözümleri*. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GÖZALAN E, KOÇAK N (2014). Oyun Temelli Dikkat Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocukların Kelime Bilgi Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16:115-121 ISSN: 2147-7833.
- GÜL M (2006). *Anasının Devam Eden Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 61-72 Ay Arası Çocuklara Sembolik Oyun Eğitiminin Genel Gelişim Durumlarına Etkisi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilimdalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- GÜLAY OGELMAN H, GÜNDOĞAN A, ERTEN SARIKAYA H, ÖNDER A (2016). Anaokuluna Devam Eden Çocuklarda Serbest ve Hareketli Oyun Düzenlemelerinin Akran İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 26(2): 163-174.
- GÜLER T (2007). Erken Çocukluk Döneminde “Oyun Planlama” Modeli. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 32(143): 117-128.
- GÜNEŞ F (2015). Oyunla Öğrenme Yaklaşımı. *Electronic Turkish Studies, Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10(11): 773-786 ISSN: 1308-2140 online: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies8499>, Erişim Tarihi: 05.04.2019.

- GÜRBÜZ F, ÇEKER E, TÖMAN U (2017). Eğitsel Şarkı ve Oyun Tekniklerinin Öğrencilerin Akademik Başarıları ve Kalıcılığı Üzerine Etkileri. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24): 593-612.
- GÜRSES İ, KILAVUZ A (2011). Erikson'un Psiko-Sosyal Gelişim Dönemleri Teorisi Açısından Kuşaklararası Din Eğitimi ve İletişiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 20(2): 153-166.
- GÜRSOY F, AYSU B (2018). *Doğum Sonrası Gelişim*. Çocuk Gelişimi. TEMEL F, ARAL N. Ankara: Hedef Yayıncılık, 58-72.
- GÜVEN B (2017). Bana Oyunla Öğret'': Okul Öncesi Eğitimde Oyun ve Beden Eğitimi. *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2(1): 97-109.
- HALLE T, DARLING CHURCHILL K (2016). *Review of Measures of Social and Emotional Development*. Journal of Applied Developmental Psychology. 45: 8-18
- HAZAR Z, TEKKURŞUN DEMİR G, DALKIRAN H (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Geleneksel Oyun ve Dijital Oyun Algılarının İncelenmesi: Karşılaştırılmalı Metafor Çalışması. *Spormetre* 15(4): 179-190.
- HUGHES FP (2014). *Children, Play and Development*. 4. Baskı, Sage Yayıncılık.
- HUZ Ç, CEVHER KALBURAN N (2017). *Eko-Okul Olan ve Olmayan Anaokullarının Bahçe Özellikleri ile Öğretmenlerin Bahçe Özellikleri ve Kullanımına İlişkin Görüşleri*. İlköğretim Online, 16(4):1600-1620.
- JAYASURİYA A, WILLIAMS M, EDWARDS T, TANDON P (2016). Parents' Perceptions of Preschool Activities: Exploring Outdoor Play. *Early Education and Development*, 27(7): 1004-1017.
- JONES M (2000). *Çocuk ve Oyun*. 1. Baskı, Kaknüs Yayıncılık.
- KALKAN A, ARSLAN M (2015). Okul Öncesi Dönemine Yönelik Görsel Algılama Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama Dergisi* 11(4):1369-1391.
- KAMII C, HOUSMAN LB (2000). *Young Children Reinvent Arithmetic: Implications of Piaget's Theory*. Second Edition. Columbia University. New York.
- KARA Y, ÇAM F (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32: 145-155.
- KARACA NH, ARAL N (2017). Yaratıcı Rahatlama Çalışmalarının Anaokuluna Devam Eden Çocukların Benlik Kavramı ve Motor Yaratıcılığına Etkisinin İncelenmesi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 10(1): 146-169.
- KARACAN E. (2000). Bebeklerde ve Çocuklarda Dil Gelişimi. *Klinik Psikiyatri Journal Agent*, 3: 263-268.

- KARAMUSTAFAOĞLU O, KAYA M (2013). Eğitsel oyunlarla 'Yansıma ve Aynalar Konusunun Öğretimi: Yansımali Koşu Örneği. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi (ATED)*, 3(2): 41-49.
- KARASAR N (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 16. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık, 81-83.
- KAYTEZ N, DURUALP E (2014). Türkiye de Okul Öncesinde Oyun ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2): 110-122.
- KILIÇGÜN Y (2014). <http://www.erzincan.edu.tr/userfiles/files/DERS%20NOTUDEAMALARI.pdf>. Son Erişim: 24.04.2016.
- KOÇ AKRAN S, KOCAMAN İ (2018). Oyun Tabanlı Öğrenme- Öğretme Modelinin Okul Öncesi Çocuklarının Öğrenme Tercihlerine Etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2) s: 515-533
- KOÇ M (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17: 231-256.
- KOÇ S (2011). *Top ile Oynanan Eğitsel Oyunlar*. Nobel Yayın 2. Baskı.
- KOÇYİĞİT S, TUĞLUK MN, KÖK M. (2007). Çocuğun Gelişim Sürecinde Eğitsel Bir Etkinlik Olarak Oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16: 324-342.
- KOÇYİĞİT S, BAŞARA BAYDİLEK N (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oyun Algılarının İncelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12 (1): 1-28.
- KOL S (2011). Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (Mayıs 2011): 1-21.
- KÜÇÜK V, KOÇ H (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10.
- LEVİNE EL, MUNSCH J (2014). *Child Development*. Sage Yayıncılık 2014 4th Edition.
- LİNDON J, BRODİE K (2016). *Understanding Child Development 0-8 Years*. Chapter 8. Hodder Education. 4.edition United Kingdom.
- LİTTLE H (2015). Mothers' beliefs about risk and risk-taking in children's outdoor play, *Journal of Adventure Education & Outdoor Learning*, 15(1): 24-39.
- MCCLINTIC S, PETTY K (2015). Exploring Early Childhood Teachers' Beliefs and Practices About Preschool Outdoor Play: A Qualitative Study *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36: 24-43.
- MORRIER M, ZIEGLER S (2018). I Wanna Play Too: Factors Related to Changes in Social Behavior for Children With and Without Autism Spectrum Disorder After Implementation of a Structured Outdoor Play Curriculum. *Journal of Autism and Developmental Disorders*. 48: 2530-2541.

- NICOLOPOULOU A (2004). Oyun, Bilişsel Gelişim ve Toplumsal Dünya: Piaget, Vygotsky ve Sonrası. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 37(2): 137-169.
- OLOUMI S, MAHDAVINEJAVAD M, NAMVARRAD A (2012). Evaluation of Outdoor Environment from the Viewpoint of Children. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 35: 431-439.
- ORÇAN M (2017). Sosyal Gelişim. *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. ENGİN DENİZ M. 8. Baskı Pegem Yayın. Ankara s:126-174.
- OZMUN CJ, GALLAHUE LD (2017). Motor Development. WINNICK P. J, PORETTA L. D. *Adapted Physical Education and Support*. Human Kinetics. 6. Baskı s: 375-378.
- ÖMEROĞLU E, KANDIR A (2005). *Bilişsel Gelişim*. Morpa yayıncılık.
- ÖNCÜ ÇELEBİ E, ÖZBAY E (2008). *Çocuklar İçin Oyun*. 5. Baskı. Kök Yayıncılık.
- ÖZDEMİR A (2008). Yönetim Biliminde İleri Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalar. Beta Yayınları. İstanbul.
- ÖZÖZEN DANACI M (2018). *Erik Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramı*. Gelişim Kuramları. DOĞAN Ö. Ankara: Hedef Yayıncılık, 62-81.
- ÖZYÜREK A, YAVUZ FN (2018). Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Hareket Becerileri Üzerine Etkisi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6: 40-50.
- POOJA S, BRIAN E, DIMITRI A (2015). Active Play Opportunities at Child Care. *Pediatrics* 135(6) s: 1425-1431 <https://pediatrics.aappublications.org/content/135/6/e1425>. Erişim Tarihi: 27.03.2019.
- RAMAZAN O, ÖZDEMİR A (2015). Çocuk Oyun Alanlarının/Parklarının Fiziksel Özelliklerinin ve Kullanıcılarının Davranışlarının İncelenmesi. *International journal of Human Sciences*, 1 2(1): 1558-1576.
- SAÇKES M (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. AKMAN B. Nobel yayıncılık 5. Baskı 11. Bölüm s: 226-251.
- SAPSAĞLAM Ö (2018). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Değişen Oyun Tercihleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1): 1122-1135.
- SEVİNÇ M (2004). *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun*. Morpa Kültür Yayınları 4. Baskı s:25.
- SHENG HASIO H, CHEN CHEN J (2016). Using a Gesture Interactive Game-Based Learning Approach to Improve Preschool Children's Learning Performance and Motor Skills, *Computers & Education*, 95: 151-162.
- SIJTSMA A, KOLLER M, SAUER P (2015). Television, sleep, outdoor play and BMI in young children: the GECKO Drenthe cohort. *Eur Journal Pediatr*. 174: 631-639.

- SORMAZ F (2010) *Çocukluk İmgesi, Oyun ve Oyuncak: Sosyo-Kültürel Bir Analiz*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- STERMAN J, NAUGHTON G, BUNDY A, VILLENEUVE M (2014). Planning for outdoor play: Government and family decision-making. S: 1651-2014 (Online) *Journal Homepage*: <https://www.tandfonline.com/loi/iocc20>, Erişim Tarihi: 07.02.2019.
- SÜMBÜLLÜ YZ, ALTINIŞIK ME (2016). Geleneksel Çocuk Oyunlarının Değerler Eğitimi Açısından Önemi. *ETÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(2): 73-85.
- ŞAHİN M (2010). *Okul Öncesi Eğitimde Eğitsel Oyunlar*. Nobel Yayın 2. Baskı.
- ŞAHİN M, ŞAHİN F (2013). *İlköğretim1. Kademe Eğitsel Oyunlar*. Nobel Yayın 2. Baskı
- ŞAHİN R, ÖZDEMİR S (2015). Okul Öncesi Dönem Görme Engelli Çocukların Oyun Çeşitlilik ve Karmaşıklık Düzeyini Artırmada Genişletme Tekniğinin Etkililiği. *Özel Eğitim Dergisi*, 16(2): 101-120.
- ŞAHİN V (2014). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*. AKMAN B. Nobel yayıncılık 5. Baskı 6. Bölüm s: 104-124.
- ŞIŞMAN E, ÖZYAVUZ M. (2010). Çocuk Oyun Alanlarının Dağılımı ve Kullanım Yeterliliği: Tekirdağ Örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*. 7(1): 13-22.
- TEMEL F, ERSOY Ö, AVCI N, TURLA A (2005). *Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı*. 2. Baskı, Ankara.
- TEMEL F, KAYNAK EKİCİ B, İMİR M (2018). *Dil Gelişimi. Çocuk Gelişimi*. TEMEL F, ARAL N. s: 200-233. Hedef yayıncılık. Ankara.
- TEMEL F, KURTULMUŞ Z, KAYNAK BŞ (2016). *Bilişsel Gelişim Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Dikkat Algı ve Bellek Gelişimlerine Etkisi*. GEFAD / GUJGEF 36(1) s: 25-49.
- TOKSOY ÇA (2010). Yarışma Niteliği Taşıyan Çocuk Oyunları. *Acta Turcica*. 2 (1), s: 205-220.
- TOY YÜCEL B (2015). Öğretmen Eğitiminde Dramatizasyon: Öğrenme Kuramlarının Öğretimi Üzerine bir Çalışma. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies* . 5(9)
- TUĞRUL B (2018). Oyunun Gücü. *Çocuk ve Oyun*. AKSOY B. Hedef Yayıncılık 4. Baskı Ankara.
- TUĞRUL B, ERTÜRK G, ÖZEN ALTINKAYNAK Ş, GÜNEŞ G (2014a). Oyunun Üç Kuşaktaki Değişimi. *International Journal of Social Science*. Number: 27: 1-16.
- TUĞRUL B, METİN ASLAN Ö, ERTÜRK G, ÖZEN ALTINKAYNAK Ş (2014b). Anaokuluna Devam Eden 6 Yaşındaki Çocuklar ile Okul Öncesi Öğretmenlerinin Oyun Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 15 (1): 97-116.

- TÜREL E, DURUALP E (2018). Role of Play in Development and Education During Early Childhood". *Recent Researches in*. EFE R. KOLEVA I. ATASOY E. (Eds.). Cambridge Scholars Publishing, UK.
- TÜRKOĞLU B (2016). *Oyun Temelli Bilişsel Gelişim Programının 60-72 Aylık Çocukların Bilişsel Gelişimine Etkisi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ULUTAŞ A (2011). Okul Öncesi Dönemde Drama ve Oyunun Önemi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(6): 233-242.
- VAN OERS B (2003). Learning Resources in the Context of Play. Promoting Effective Learning in Early Childhood. *European Early Childhood Education Research Journal*. 11(1): 7-26.
- WAITE S (2010). Losing our way? The downward path for outdoor learning for children aged 2-11 years. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, Vol. 10(2): 111-126.
- WALKER LAJ, DUNCAN M, TALLIS J, EYRE E (2018). Fundamental Motor Skills of Children in Deprived Areas of England: A Focus on Age, Gender and Ethnicity. *Children*. 5(8): 110.
- YAVUZ O, YAVUZ Y (2018). Huzurevindeki Yaşlı Bireylerle Oynatılan Zekâ Oyunun Yaşlıların Bilişsel Becerilerine, Yalnızlık ve Psikolojik İyi Oluş Düzeylerine Etkisi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*. 2(3) s:127-141.
- YAVUZER H (1996) . *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- YAVUZER H (2009). *Çocuğunuzun İlk 6 Yılı*. Remzi Kitap Evi 24. Baskı
- YILDIRIM A, KOÇAK N (2016). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarından Yararlanmayan 4-5 Yaş Çocuklarının Dil Gelişimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Eğitim, Bilim ve Teknoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 133-143.
- YILMAZ G, ÖZYILMAZ AKAMCA G (2017). The Effect of Outdoor Learning Activities on the Development of Prescholl Children. *South African Journal of Education*. 37(2): 1-10.
- YURTSEVER KILIÇGÜN M, KILIÇKAYA A (2018). 6 Yaş Çocukların İki El Kullanımı ve El-Göz Koordinasyonu Becerilerine Dokuma Eğitiminin Etkisi. *GEFAD / GUJGEF* 38(2): 449-46.

EKLER

Ek-1. Genel Bilgi Formu

Değerli anne-babalar

Cevaplamanız için verilen bu form bilimsel bir araştırmaya yardımcı olmanız amacıyla hazırlanmıştır. Bu formda verdiğiniz bilgiler gizli tutulacak ve yapılacak olan bu araştırma dışında hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Araştırmanın sonuçlarının güvenilir olabilmesi verilen cevapların içtenliğine bağlıdır. Lütfen cevapsız soru bırakmamaya özen gösteriniz.

Katkılarınız için sonsuz teşekkürler.

1. Yaşınız?

- 1) 20-30
- 2) 31-40
- 3) 41-50
- 4) 51 ve üstü

2. Öğrenim durumunuz?

- 1) Okur-yazar değil
- 2) Okur-yazar
- 3) İlkokul
- 4) Ortaokul
- 5) Lise
- 6) Üniversite
- 7) Lisansüstü

3. Çalışıyor musunuz?

- 1) Çalışıyorum
- 2) Çalışmıyorum
- 3) Emekli

4. Medeni durumunuz nedir?

- 1) Evli
- 2) Bekar

5. Mesleğiniz nedir?.....

6. Eşinizin yaşı?

- 1) 20-30
- 2) 31-40
- 3) 41-50
- 4) 51 ve üstü

7. Eşinizin eğitim durumu?

- 1) Okur-yazar değil
- 2) Okur-yazar
- 3) İlkokul
- 4) Ortaokul
- 5) Lise
- 6) Üniversite
- 7) Lisansüstü

8. Eşiniz çalışıyor mu?

- 1) Çalışıyor
- 2) Çalışmıyor
- 3) Emekli

9. Mesleği nedir?.....

10. Toplam kaç çocuğunuz var?

1) 1

2) 2

3) 3

4) 4 ve daha fazla (.....) (lutfen sayıyı belirtiniz)

11. Çocuğunuz kaç aylık?.....

12. Çocuğunuzun cinsiyeti nedir?

1) Kız

2) Erkek

13. Aylık geliriniz ne kadar?

1) 0-1000tl

2) 1001-2000tl

3) 2001-3000tl

4) 3001 ve üstü

14. Evinizde sizinle birlikte yaşayan kişiler var mı?

1) Aile büyükleri

2) Akrabalar

3) Bakıcı

4) Diğer(.....)

15. Çocuğunuzu günde kaç saat dışarıda oynamasını sağlıyorsunuz?.....

EK-2. Uygulamaya Ait Fotoğraflar

EK-3. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Alt Etik Kurulu Karar Örneği

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ**

Karar Tarihi : 13/04/2017

Toplantı Sayısı: 7

Karar Sayısı : 127

127-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Elif Türel Bor**'un "Açık Havada Gerçekleştirilen Oyun Etkinliklerinin 24-36 Aylık Çocukların Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili 23/02/2017 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişim Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinden **Elif Türel Bor**'un "Açık Havada Gerçekleştirilen Oyun Etkinliklerinin 24-36 Aylık Çocukların Gelişimlerine Etkisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışması ile ilgili araştırmanın, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

**ASLININ AYNIDIR
13/04/2017**

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

I-Bireysel Bilgiler

Adı: Elif

Soyadı: TÜREL

Doğum Yeri ve Tarihi: Edirne 07.11.1988

Uyruğu: TC

Medeni durumu: Bekâr

İletişim adresi ve telefonu: Alibey Mah. Albay Yunus Dirik Cad. Bademlik Apt. No: 62/4 İstanbul-Silivri

II- Eğitimi 2014 Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Bölümü- Tezli Yüksek Lisans

2012 Selçuk Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi Çocuk Gelişimi Eğitimi ve Öğretmenliği

Bölümü- Lisans

2005 İMKB Serhat Kız Meslek Lisesi Edirne

Yabancı dili: İngilizce (Orta Düzey)

III- Unvanları 2013-2015 Araştırma Görevlisi

2016-Devam Ediyor Öğretim Görevlisi

IV- Mesleki Deneyimi 2013-2015: Artvin Çoruh Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu

2016- Devam Ediyor: İstanbul Rumeli Üniversitesi Meslek Yüksekokulu

V- Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar-

VI- Bilimsel İlgi Alanları

- TÜREL E. DURUALP E. (2016).I. INES International Academic Research Congress. 0-36 Aylık Çocuğu Olan Annelerin Çocukları İle Oyun Oynama Durumlarının İncelenmesi: Konya İl Örneği. Antalya
- TÜREL E. KURŞUN Z. (2017). MCBU II. Uluslararası Lisansüstü Eğitim Kongresi. Türkiye’de Son 20 Yılda Babalara Yönelik Yapılan Yüksek Lisans Tezlerinin İncelenmesi. Manisa

- TÜREL E. KURŞUN Z. ÖZYARAL O. (2017).II. INES International Academic Research Congress. Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: İstanbul Rumeli Üniversitesi Örneği. Antalya
- TÜREL E.(2018).VI. International Multidisciplinary Congress of Eurasia. Geleneksel Oyunların Kültürel Değerlere Etkisinin İncelenmesi. Roma
- TÜREL E. DURUALP E." Role of Play in Development and Education During Early Childhood". *Recent Researches in*. EFE R. KOLEVA I. ATASOY E. (Eds.). Cambridge scholars Publishing, UK 2018

VII- Diğer Bilgiler

- Kadına Şiddete Kulak Ver Paneli,2016 (Konuşmacı)
<http://www.milliyet.com.tr/kadina-siddete-son-dediler-istanbul-yerelhaber-1676559/>
- Çalışan ve Çalışmayan Çocuk Hakları Semineri,2017 (Konuşmacı)
<http://www.silivrihurhaber.com/rumeli-universitesi-nden-baldoktu-ogrencilerine-seminer-59767.html>
- Çocuklar Neden Yalan Söyler? <http://gazetebirlik.com/gazete/18-aralik-2017-748/> (15. Sayfa)